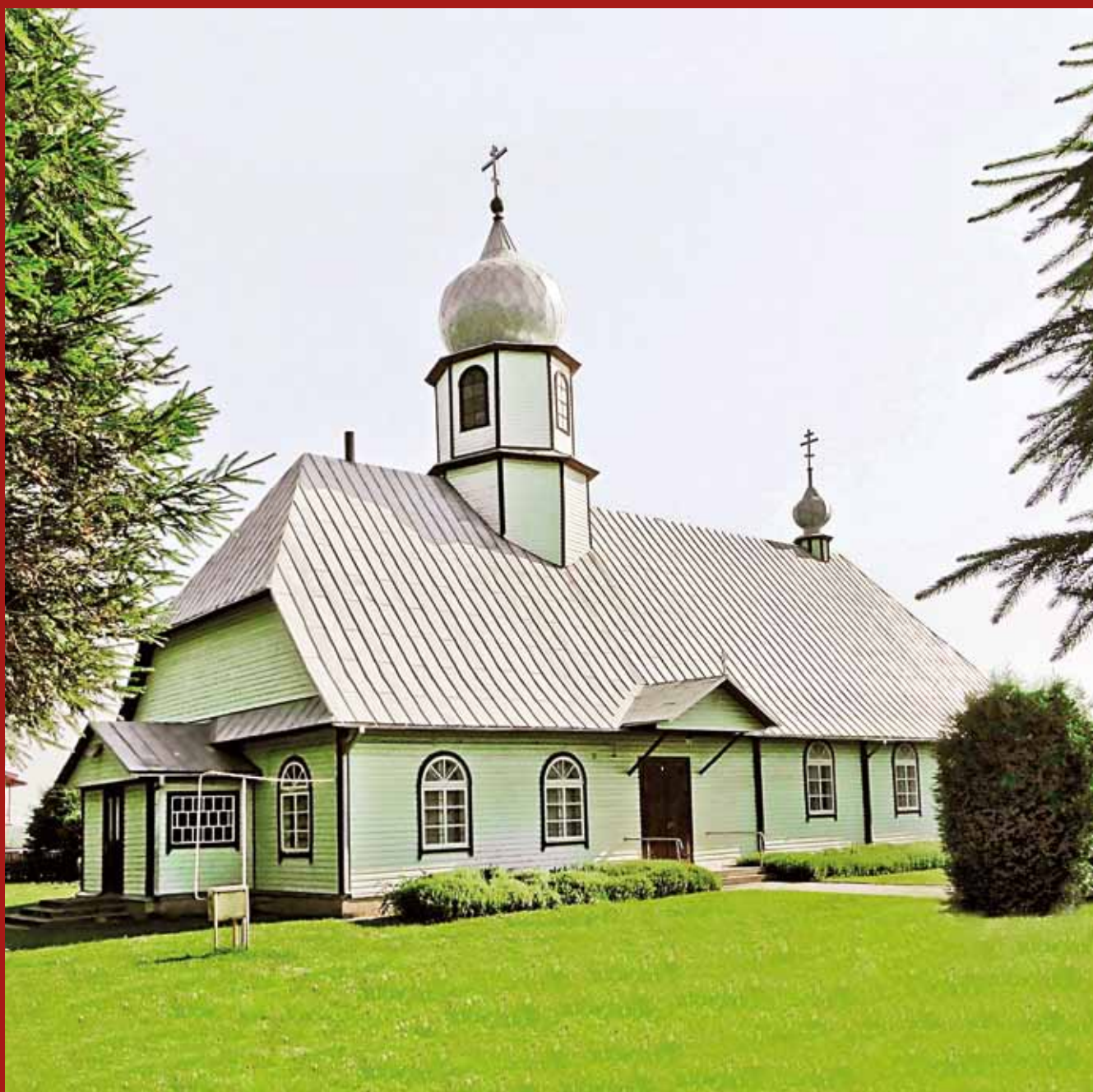

TAUTINIŲ bendrijų 2017 naujienos Nr. 1 (60)

Lietuvos tautinių mažumų kultūros paveldo objektai. Utenos šv. Mykolo sentikių cerkvė

Naujųjų 2017-ųjų metų išvakarėse išėjo Tautinių mažumų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės parengtas leidinys „Tautinės bendruomenės Lietuvoje. Skaičiai. Faktai. Veikla“. Leidinyje nušviečiama departamento struktūra, funkcijos, tikslai, tautinių kultūrų centrų darbas, pateikiama daug informacijos apie dvidešimt dvi Lietuvos tautines bendruomenes, jų istorines sąsajas su Lietuva, veiklą, šventes ir kt.

p. 12

Tautinių mažumų departamentas prie LRV išleido sieninį plakatinio tipo 2017-ųjų metų kalendorių, kuriame atspindėti Lietuvos tautinių mažumų kultūros paveldo objektai. Iš viso kalendoriuje išspausdinta dvylika įvairių konfesijų maldos namų.

p. 13

Sostinės tarybos sprendimu 2017-ieji Vilniuje paskelbti mūsų mieste gyvenusio XVI amžiaus humanisto, visuomenės veikėjo, knygų leidėjo, mokslininko Pranciškaus Skorinos metais. Šiomet sukanka 500 metų nuo P. Skorinos spaustuvės Prahoje įkūrimo.

p. 14

Vasario 26 dieną klaipėdiečiai šventė Užgavėnes. Į jaukų Tautinių kultūrų centro kiemelį susirinko ir jauni, ir seni – ryškiais kostiumais, pačių pasidarytomis kaukėmis, su gera nuotaika ir didžiuliu noru greičiau išvyti žiemą, kad greičiau galėtų ateiti pavasaris.

p. 23

Leidinių spaudai parengė

Redakcinė komisija

Adresas: Tautinių bendrijų namai,
Raugyklos g. 25, LT-01140 Vilnius.

Tel./faksas (8~5) 216 04 08

el.paštas: info@tbn.lt

ISSN 2029-7394

Tiražas: 200 egz.

Redakcinės komisijos nuomonė
nebūtinai sutampa
su autorių nuomone

M a k e t a v o

Mindaugas Markevičius

T u r i n y s

AKTUALIJOS

Tautinių mažumų departamente prie LRV.....	2
Valstybės apdovanojimai – Lietuvai nusipelnusiems žmonėms.....	5
Premjeras Šalčininkuose: visi mes esame šios šalies šeiminkai.....	5
Seimo Pirmininkas susitiko su Tautinių bendrijų tarybos nariais.....	6
Kultūros ministrė pritaria Vilniaus miesto muziejaus idėjai.....	6
Susitiko su Seimo Žmogaus teisių komiteto pirmininku V. Simuliku.....	7
Pagarba tautinių bendruomenių paveldui – sėkmingos integracijos dėmuo.....	8
Duonos šventė Tautinių bendrijų namuose.....	10
Marcišoro šventė.....	11
Gatvių pavadinimus užsienio kalbomis žyminčios lentelės sostinėje – teisėtos.....	11
Įteikti departamento apdovanojimai.....	12
Naujas leidinys apie tautines bendruomenes Lietuvoje.....	12
Kalendoriuje – tautinių mažumų sakralinis paveldas.....	13
2017-ieji Vilniuje paskelbti P. Skorinos metais.....	14
Tarptautinio projekto dalyviai lankėsi Tautinių bendrijų namuose.....	15
Teatro studijos „Aktinos“ vadovės kūrybos vakaras.....	15
TMD seminare – apie trapią ribą tarp saviraiškos laisvės ir neapykantos kurstymo.....	16
N. Arlauskienė, G. Sitdykovas. Jonavos ukrainiečiai į ateitį žiūri optimistiškai...18	
D. Kurmilavičiūtė. Briuselyje, Europos parlamente.....	20
Profesorės I. Veisaitės gyvenimas – knygoje.....	22

TRADICIJOS IR PAPROČIAI

A. Stonkienė. Klaipėdiečiai vijo žiemą Užgavėnių šventėje.....	23
--	----

POŽIŪRIS

A. Mazolevskienė. Dvikalbių vaikų ugdymas šeimoje.....	24
--	----

NAUJOS KNYGOS

Išleistas enciklopedinis žinynas „Holokaustas Žemaitijoje“.....	26
Naujas leidinys apie Lietuvos baltarusius.....	27
Pasirinkę Hipokrato profesiją.....	27

TAUTINĖS MAŽUMOS UŽSIENYJE

Setai – etninė grupė Estijoje.....	28
------------------------------------	----

S U M M A R Y.....	28
--------------------	----

Tautinių mažumų departamente prie LRV

Apskritojo stalo diskusija apie romų padėtį Jonavoje

Sausio 18 d. Tautinių mažumų departamento specialistai dalyvavo Jonavoje Apskritojo stalo diskusijoje dėl projekto „Vietinės romų platformos – kelias link bendradarbiavimo su savivaldybėmis“ įgyvendinimo galimybės Jonavos rajono savivaldybėje. Diskusija vyko Jonavos rajono savivaldybėje ir Jonavos „Lietavos“ pagrindinėje mokykloje.

Vizito metu taip pat įvyko susitikimas su Jonavos romų bendruomenė.

Susitikimo su Jonavos rajono savivaldybės administracijos darbuotojais metu buvo pristatyta vietinės romų bendruomenės padėtis, aptartos priemonės rajone gyvenantiems romams suteikti galimybę dalyvauti dialoge tarp skirtingų socialinių ir

kultūrinių grupių, tokiu būdu mažinant romų socialinę atskirtį.

Savivaldybės specialistams buvo pristatytas projektas „Vietinės romų platformos – kelias link bendradarbiavimo su savivaldybėmis“.

Antrojoje diskusijų dalyje Jonavos „Lietavos“ pagrindinėje mokykloje buvo apžvelgta romų vaikų padėtis mokykloje, jų dalyvavimas švietimo sistemoje, išitraukimas į neformalaus ugdymo užsiėmimus, kitas veiklas.

Aptarė romų padėtį Šiaulių apskrityje

Vasario 6-7 d. Tautinių mažumų departamento specialistai lankėsi Šiauliuose ir Žagarėje, kur susitiko su savivaldybės, seniūnijos ir kitų įstaigų darbuotojais, romų bendruomenės atstovais.

Vasario 6 d. vyko Apskritojo stalo diskusija dėl projekto „Vietinės romų platformos – kelias link bendradarbiavimo su savivaldybėmis“ įgyvendinimo galimybių Šiauliuose. Diskusijoje dalyvavo Šiaulių miesto savivaldybės administracijos Kultūros skyriaus vyriausioji specialistė, jaunimo reikalų koordinatorė Dalia Vietienė, Šiaulių darbo rinkos mokymo centro l.e.p. direktorė Genė Podolskienė, mokymo skyriaus vedėja Vyga Adomaitė, vairuotojų mokymo skyriaus vadovė Jolita Paulauskienė, Šiaulių teritorinės darbo biržos direktoriaus pavaduotoja Jolanta Mikšionytė ir TDB Šiaulių skyriaus vedėja Irena Vaikutienė, Romų visuomenės centro direktorė Svetlana Novopolskaja, Romų integracijos centro pirmininkė Konsuela Mačiulevičiūtė, Lietuvos romų bendruomenės pirmininkas Išvanas Kvik ir

bendruomenės narys Michailas Kvik.

Diskusijos metu buvo įvardytos pagrindinės kliūtys, neleidžiančios romams pilnai integruotis į darbo rinką. Pagrindinė jų – nepakankamas išsilavinimas. Dauguma romų neturi pagrindinio išsilavinimo. Dėl to Šiaulių darbo rinkos mokymo centras negali pasiūlyti mokymo programos ir suteikti galimybę romams įsigyti specialybę. Darbo birža taip pat susiduria su šia problema ir negali pasiūlyti darbo.

Vizito metu taip pat įvyko susitikimas su Šiaulių romų bendruomenės nariais, kuriems buvo pristatytas Europos Sąjungos fondų projektas „Dirbkime kartu su romais – naujos galimybės ir iššūkiai“.

Vasario 7 d. susitikimo su Žagarės seniūnijos darbuotojais metu buvo aptarta vietinės romų bendruomenės padėtis ir priemonės, leidžiančios Žagarėje gyvenantiems romams suteikti galimybę dalyvauti darbo rinkoje ir tokiu būdu mažinti romų socialinę atskirtį. Taip pat buvo apžvelgta romų vaikų padėtis, jų dalyvavimas švietimo

sistemoje, įtraukimas į neformalaus ugdymo užsiėmimus, kitas veiklas. Žagarės seniūnijos Socialinio darbo organizatorė Irena Čerkauskienė pabrėžė, kad labiausiai Žagarės romus paveikė emigracija. Nuo 2008 metų iki šių dienų iš 130 romų beliko tik 32. Iš jų – 12 romų yra užsiregistravę darbo biržoje, du romai nuolat dirba.

Tautinių mažumų departamento įgyvendinamas ir Europos Komisijos lėšomis finansuojamas projektas yra skirtas skatinti romų bendruomenių ir savivaldybių bendradarbiavimą bei užtikrinti savitarpio dialogą, sprendžiant romų tautinei mažumai aktualius klausimus socialinės įtraukties, švietimo, sveikatos apsaugos, kultūros ir kitose srityse. Projekte dalyvaujančiose savivaldybėse veikia apmokyti romų atstovai - tarpininkai tarp vietinių romų bendruomenių ir savivaldybių institucijų. Tarpininkai padeda romams komunikuoti su valstybės institucijų atstovais, asistuoja romams tvarkant reikalus valstybinėse ir privačiose institucijose, padeda spręsti kitas kasdienio gyvenimo problemas, vykdo švietimo ir prevencijos programas.

Aptarė romų integracijos priemones

Sausio 26 d. Tautinių mažumų departamente vykusiame posėdyje aptarta, kaip 2017 metais buvo įgyvendinamos Romų integracijos į

Lietuvos visuomenę 2015-2020 metų veiksmų plano priemonės.

Šio veiksmų plano paskirtis – mažinti romų diskriminaciją ir socialinę

atskirtį, skatinti romų dalyvavimą visuomenės gyvenime, didinti romų bendruomenės sąmoningumą ir visuomenės toleranciją romų tautinei mažumai.

Veiksmų planas parengtas įgy-

vendinant 2011 m. balandžio 5 d. Europos Komisijos komunikatą „Dėl Europos Sąjungos romų integracijos nacionalinių strategijų plano iki 2020 metų“ ir atsižvelgiant į Lietuvos tarptautinius įsipareigojimus pagal Europos Tarybos Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvenciją, Jungtinių Tautų Rasinės diskriminacijos panaikinimo konvenciją, Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą, Tarptautinį socialinių, ekonominių ir kultūrinių teisių paktą ir kitas tarptautines sutartis.

2011 m. gyventojų ir būstų surašymo duomenimis, Lietuvoje gyveno 2115 romų tautybės asmenų. 81 proc. romų gyveno miestuose, 19 proc. – kaimo vietovėse. Daugiausia romų

gyveno Vilniaus – 814 (38 proc.), Kauno – 482 (23 proc.), Šiaulių – 224 (11 proc.), Marijampolės – 214 (10 proc.) ir Panevėžio – 145 (7 proc.) apskrityse.

Romų tautinės mažumos amžiaus struktūra yra išskirtinė visos šalies kontekste – šioje grupėje itin didelę dalį – net 49 proc. visų romų tautybės asmenų – sudaro vaikai ir jaunimas iki 20 metų. Bendrame Lietuvos gyventojų skaičiuje vaikai ir jaunimas (0–19 metų) sudaro 22 proc. visų šalies gyventojų.

Vilniaus mieste gyvena apie trečdalis Lietuvos romų – 619 (29 proc.), dauguma jų (apie 400) – Vilniaus miesto Kirtimų mikrorajone. 2011 m. atliktos sociologinės Kirtimų romų

apklausos rodo, kad vaikai ir jaunimas Kirtimų mikrorajone sudaro itin didelę santykinę dalį: vaikai ir jaunimas iki 20 metų – 54 proc., o vaikai iki 16 metų – 46 proc. visų Kirtimų romų gyventojų.

2013–2014 m. pagal ikimokyklinio ugdymo programas buvo ugdomi 18 romų moksleivių (iš jų – 10 Romų visuomenės centre, Vilniuje), pagal priešmokyklinio ugdymo programas – 33 (iš jų 22 – Romų visuomenės centre). Tai rodo, kad romų vaikų ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas labai skiriasi nuo šalies vidurkio. Pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas yra ugdoma apie 20 proc. 1–6 metų romų vaikų.

Skyrė finansavimą 32 projektams Pietryčių Lietuvoje

Tautinių mažumų departamentas įgyvendina Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimu pavestą priemonę, skirtą mažinti socialinius ir ekonominius skirtumus regionuose, kuriuose gausiai gyvena tautinių mažumų atstovai. Tuo tikslu pernai lapkričio mėn. departamentas skelbė konkursą tautinių mažumų kultūros sklaidos ir kultūrinio bendradarbiavimo Pietryčių Lietuvoje 2017 metų projektams finansuoti. Paraiškas galėjo teikti Lietuvos Respublikoje įstatymų nustatyta tvarka įregistruotos

asociacijos, labdaros ir paramos fondai, viešosios įstaigos, bendrojo lavinimo mokyklos (biudžetinės įstaigos).

Iš viso gauta 47 paraiškos, o bendra prašomų lėšų suma buvo daugiau nei 325 tūkst. eurų. Jeigu palyginsime, tai 2016 m. nevyriausybines organizacijų šiai sričiai pateikė 26 paraiškas, o bendra prašomų lėšų suma buvo per 165 tūkst. eurų. Projektams iš dalies finansuoti buvo skirta 70 tūkst. eurų.

Vertinimo komisija atrinko ir rekomendavo iš dalies finansuoti 32 projektus. Priminsime, kad 2016 m.

buvo skirta 40 tūkst. eurų 21 projektui finansuoti.

Siekiant skatinti Pietryčių Lietuvos ir kitų šalies regionų mokyklų tarpkultūrinį dialogą, minėtoje srityje buvo išskirtas mokyklų tarpkultūrinio bendradarbiavimo ir dialogo skatinimo prioritetas. Tokio pobūdžio paraiškas pateikė 12 Pietryčių Lietuvos gimnazijų, į kurių projektus bus įtraukta 28 mokyklos ir 5 nevyriausybines organizacijos, o iš viso projektuose dalyvaus 54 mokyklos. Mokyklų tarpkultūrinio bendradarbiavimo ir dialogo skatinimo projektams įgyvendinti skirta 44,6 tūkst. eurų.

Lankėsi Vilniaus Senamiesčio mokykloje

Sausio 27 d. Tautinių mažumų departamento direktorė dr. Vida Montvydaitė ir Rysių su tautinėmis bendrijomis skyriaus vedėja Rasa Paliukienė lankėsi Vilniaus Senamiesčio mokykloje, kur susitiko su mokyklos administracija. Susitikimo metu buvo aptartas Vilniaus miesto savivaldybės tarybos patvirtintas šios mokyklos rusų mokomąja kalba reorganizavimo planas, prijungiant ją prie Vilniaus Liepkalnio pagrindinės mokyklos. Ši reorganizacija turėtų būti įvykdyta iki šių metų rugpjūčio 31 d.

Tautinių mažumų departamentas pritaria Vilniaus Senamiesčio mokyklos administracijos bei tėvų komiteto susirūpinimui dėl skubotų sprendimų priėmimo ir reiškia solidarumą su mokyklos bendruomene. Departamentas, jausdamas bendrą atsakomybę dėl tautinių mažumų šeimų gerovės, mato būtinybę kartu su visomis suinteresuotomis pusėmis spręsti susidariusią situaciją ir prieš priimanč sprendimus, kurie darytų įtaką Vilniaus miesto rusų bendruo-

mėnės poreikiams, išklausti mokyklos administracijos bei tėvų komiteto siūlymus. Pabrėžtina, jog Senamiesčio mokyklos administracija nesipriešina pokyčiams, susijusiems su ugdymo proceso ir mokymo aplinkos gerinimu, tačiau prašo atsižvelgti į mokyklos bendruomenės interesus.

Susitikimo metu nuspręsta raštu kreiptis į Vilniaus miesto savivaldybės tarybą, inicijuojant susitikimą su Senamiesčio mokyklos administracija ir bendruomene prieš tolimesnių sprendimų priėmimą.

Susitikimas su Švenčionių rajono savivaldybės meru

Sausio 31 d. Tautinių mažumų departamento direktorė dr. Vida

Montvydaitė lankėsi Švenčionių rajono savivaldybėje, kur susitiko su šio

rajono savivaldybės meru Rimantu Klipčiumi, Kultūros, švietimo, jaunimo ir sporto skyriaus vedėja Teresa

Sansevičiene, skyriaus vyr. specialiste Giedre Viščionyte ir mero padėjėja Miranda Kaneckajaja-Steckevičiene.

Susitikimo metu buvo apžvelgtas Pietryčių Lietuvos projektų įgyvendinimas 2016 metais, įvertintos bendradarbiavimo galimybės tautinių mažumų srityje ir perspektyvos 2017 metams, diskutuota apie atskirų Švenčionių rajono tautinių mažumų bendruomenių poreikius, sutarta dėl glaudesnio tarpinstitucinio bendradarbiavimo.

Departamento vadovė pristatė departamento veiklą ir papasakojo apie sudarytas sąlygas nevyriausybiniams organizacijoms dalyvauti konkursuose teikiant paraiškas projektų finansavimui tautinių mažumų kultūros sklaidos ir kultūrinio bendradarbiavimo Pietryčių Lietuvos kategorijoje. Kaip vieną iš pagrindinių prioritetų V. Montvydaite išskyrė mokyklų tarpkultūrinio bendradarbiavimo ir dialogo skatini-

mą. Ji pasidžiaugė, kad Švenčionių rajonas aktyviai įgyvendina kultūros projektus, skatinančius tautinių mažumų kultūrų plėtotę.

Meras R. Klipčius teigė, kad Švenčionių rajono savivaldybei ir Tautinių mažumų departamentui reikia glaudžiai bendradarbiauti sprendžiant klausimus, susijusius su tautinėmis mažumomis, gyvenančiomis daugiatautėje ir daugiakultūroje aplinkoje, bei jų poreikiais.

Kaip dirbti su romų vaikais?

Tautinių mažumų departamentas vasario 21 d. Lietuvos savivaldybių atstovus pakvietė į seminarą „Praktiniai darbo su romų vaikais aspektai ir kultūrinis kontekstas“.

Apie romų istoriją ir kultūrą, gerąją Romų visuomenės centro darbo

su vaikais patirtį ir apie neigiamų nuostatų priežastis kalbėjo Vilniaus kolegijos Pedagogikos fakulteto lektorė Aušra Simoniukštytė, Romų visuomenės centro mokytoja Daiva Drazdauskienė bei Panevėžio vaikų dienos užimtumo centro direktorė

Daiva Tumasonytė. Vyko diskusija „Su romais apie romus“.

Seminaras, kurio metu buvo pateikta nemažai vertingų siūlymų, surengtas įgyvendinant Europos Sąjungos finansuojamą projektą „Vietinės romų platformos - kelias link bendradarbiavimo su savivaldybėmis“.

Skyrė finansavimą kultūrų plėtotei

Tautinių mažumų departamentas skyrė finansavimą tautinių mažumų kultūrų plėtotę skatinantiems projektams.

Tautinių mažumų departamentas, įgyvendindamas Tautinių mažumų integracijos į Lietuvos visuomenę, išsaugant jų tapatybę programą, 2016 m. lapkričio mėnesį skelbė projektų,

skatinančių tautinių mažumų kultūrų plėtotę, konkursą 2017 metams.

Paraiškas daliniam finansavimui gauti galėjo teikti Lietuvos Respublikoje įstatymų nustatyta tvarka įregistruotos asociacijos, labdaros ir paramos fondai, viešosios įstaigos.

Pagrindiniam, tautinių mažumų kultūros sklaidos prioritetui, gautos

196 paraiškos, prašoma daugiau nei 802 tūkst. eurų.

Daliniam projektų finansavimui iš valstybės biudžeto buvo skirta 191 tūkst. eurų. Vertinimo komisija atrinko ir rekomendavo 2017 metais dalinį finansavimą skirti 150 projektų.

Finansuotų projektų sąrašas patalpintas departamento tinklalapyje – www.tmd.lt.

Lankėsi PLB pirmininkė

Vasario 24 d. Tautinių mažumų departamente lankėsi Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininkė Dalia

Henke. Su departamento direktore dr. Vida Montvydaite viešnia aptarė bendradarbiavimo galimybes bei

planus įtraukti Lietuvos tautinės bendruomenės į 2018 m. vyksiančią Šimtmečio Dainų šventę, kuri skirta Lietuvos valstybės 100-mečiui.

Aptarė mokyklų klausimus

Kovo 1 d. Tautinių mažumų departamente lankėsi Vilniaus miesto Tarybos narė Romualda Pošveckaja. Tarybos narė susitiko su departamen-

to direktore dr. Vida Montvydaite, aptarė mokyklų rusų mokomąją kalbą klausimus. Nuspręsta kovo pabaigoje surengti susitikimą su platesniu

specialistų bei suinteresuotų asmenų ratu, išklausti siūlymus atsižvelgti į mokyklų bendruomenių pageidavimus, mokinių interesus pertvarkant švietimo įstaigų tinklą.

JAV ambasados atstovai departamente

Kovo 2 d. Tautinių mažumų departamente lankėsi Jungtinių Amerikos Valstijų ambasados patarėjas žmogaus teisių klausimais Ted Janis ir ambasados politikos ir ekonomikos specialistė Giedra Gurevičiūtė-Demereckienė.

Su departamento direktore dr. Vida Montvydaite susitikę ambasada-

dos atstovai domėjosi departamento veiklomis, tautinių mažumų situacijos kaita, aptarė bendradarbiavimo galimybes.

Tautinių mažumų departamentas su JAV ambasada tautinių mažumų klausimais bendradarbiauja nuo teigiamo įvertinimo sulaukusio institucijos

atkūrimo. 2015 m. rugsėjį departamento Ryšių su tautinėmis bendrijomis skyriaus vyriausioji specialistė Gražina Sluško kartu su 14 dalyvių iš įvairių Europos šalių dalyvavo Jungtinių Valstijų Valstybės departamento programos finansuojamoje stažuotėje „Daugiatautė Amerikos visuomenė ir jaunimo integracija“.

Valstybės apdovanojimai – Lietuvai nusipelnusiems žmonėms

Roberto Dačkaus nuotr.

Prezidentė D. Grybauskaitė įteikia apdovanojimą F. Brancovskajai

Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė Vasario 16-osios – Valstybės atkūrimo dienos proga už nuopelnus Lietuvai ir mūsų šalies vardo garsinimą pasaulyje valstybinius apdovanojimus įteikė 26 Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių piliečiams.

Pasak Prezidentės, tokią dieną

mus suartina ir šalies istorinė patirtis, ir dabarties iššūkiai, ir ateities viltys. Didelis bendras troškimas, kad Lietuva toliau augtų ir klestėtų kaip išdidi nepriklausoma valstybė. Kad mūsų gyventojai ją brangintų ir didžiuotųsi, o kitos garbingos šalys laikytų patikima drauge ir sąjungininke.

Prezidentė pabrėžė, kad ši šventė priklauso visiems, kurie šiandien nuoširdžiai, negailėdami jėgų tarnauja valstybei, įgyvendina puikias iniciatyvas, auginą vaikus ir kasdien atkakliu darbu prisideda kurdami mūsų visų ateitį. Jie ir yra tikrasis šiandieninės Lietuvos veidas su begale gerų, gražių bruožų. Tai žmonės, kuriems taip pat netrūksta nei pasiaukojimo, nei drąsos, nei ištikimybės.

Ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžiumi apdovanota buvusi Vilniaus geto kalinė, aktyvi Holokausto atminties įamžinimo puoselėtoja Fania Brancovskaja.

F. Brancovskaja gimė 1922 m. gegužės 22 d. Kaune. Tėvas Benjaminas Jochelis buvo elektromechanikos konstruktorius, motina – namų šeimininkė. Šeima 1927 m. persikėlė į Vilnių. Prasidėjus karui šeima buvo perkelta į getą. Faniai pavyko iš jo pabėgti. Ji kovojo prieš nacizmą sovietinių partizanų būryje.

Premjeras Šalčininkuose: visi mes esame šios šalies šeimininkai

Sausio 20 d. Ministras Pirmininkas Saulius Skvernelis lankėsi Šalčininkų rajone. Vizito tikslas – susipažinti su bendra rajono ir čia gyvenančių tautinių mažumų situacija.

Premjeras lankėsi Šalčininkėlių pagrindinėje mokykloje, Šalčininkų Jano Sniadeckio ir Lietuvos tūkstantmečio gimnazijose, kalbėjosi su moksleiviais ir mokytojais.

„Jūs esate mūsų ateitis ir viltis. Apie ateitį turime galvoti jau dabar. Nuo jūsų priklausys, kaip gyvensime po 10 – 20 metų“, - mokyklose teigė premjeras.

Pasak jo, Vyriausybė darys viską, kad Lietuvoje įgytas mokslas

ir žinios būtų konkurencingi, kad jauniems žmonėms nereikėtų ieškoti geresnio gyvenimo kitur.

„Nepasiduokite greitam pinigų uždirbimui. Nevažiuokite į Norvegiją pjaustyti silkių pilvus, o investuokite į save, į savo žinias. Turime pasirūpinti, kad jaunas žmogus nesvarstytų – Anglijos, Škotijos ar Lenkijos universitetą pasirinkti, kad po jo baigimo jis būtų konkurencingas darbo rinkoje. Visa tai

jaunas žmogus turi gauti Lietuvoje. Tačiau padaryti turime kartu. Jūsų nusiteikimas ir jūsų pasirinkimas yra Lietuvos rytdiena“, - sakė S. Skvernelis.

„Jauskitės drąsiai ir užtikrintai. Visi mes esame šios šalies šeimininkai, nepriklausomai nuo to, kuriame regione gyvename“, - mokinius drąsino Vyriausybės vadovas.

Šalčininkų rajonas yra daugiatautis. Jame gyvena: lenkų – 79,5 proc., lietuvių – 10,4 proc., rusų – 5 proc., baltarusių – 2,9 proc., kitų tautybių atstovų – 1,2 proc.

Seimo Pirmininkas susitiko su Tautinių bendrijų tarybos nariais

Seimo Pirmininkas V. Pranckietis su Tautinių bendrijų tarybos nariais ir kitais susitikimo dalyviais

Vasario 10 d. Seimo Pirmininkas Viktoras Pranckietis susitiko su Tautinių bendrijų taryba. Tai pirmas toks susitikimas išrinkus naujos kadencijos Seimą. Susitikimo metu Tarybos nariai pristatė aktualius klausimus ir išreiškė susirūpinimą dėl informacinių karų, vykdomų prieš Lietuvoje gyvenančias tautines ir etnines bendruomenes, siekiant jų supriešinimo.

Pasak Tautinių bendrijų tarybos narių, yra aiškiai suvokiami nedra-

giškos Lietuvai propagandos tikslai – etniniu ir tautiniu pagrindu supriešinti Lietuvos žmones.

„Su Tautinių bendrijų taryba sutarėme, kad tautinių bendrijų politika – tai ne vien tik meninės saviveiklos kolektyvų, vaikų piešinių konkursų ir kitų panašių projektų finansavimas. Tai politika, nukreipta valstybės gerovės kūrimui, tampriai susijusi su nacionaliniu saugumu ir užsienio politika“, – po pirmojo susitikimo su

Tautinių bendrijų taryba sakė Seimo Pirmininkas.

Siekdami atsikratyti priešiškos propagandos įvaizdžio, Tarybos nariai siūlo, kad Lietuvoje nebūtų steigiamos politinės partijos tautiniu pagrindu. Jų teigimu, „tokių partijų veikla dažnai netarnauja visuomenės konsolidavimui, tautų santykių darinumui, sutelkimui bendram tikslui ir pilietinės visuomenės institucijų stiprinimui“.

Dvidešimt aštuonis narius turinti Taryba kreipėsi į parlamento vadovą dėl tautinių bendrijų politikos įtraukimo į Seimo ir jo komitetų darbotvarkę, įsteigiant Tautinių mažumų reikalų pakomitetį prie Seimo Žmogaus teisių komiteto. Bendrijų nariai taip pat prašė svarstyti pasiūlymus dėl Tautinių mažumų įstatymo, atsižvelgti į Regioninių kalbų chartiją ir svarstyti jos ratifikavimą.

Tautinių bendrijų taryba veikia kaip patariamoji institucija prie Tautinių mažumų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir atstovauja tautinėms bendruomenėms Lietuvos tautinių mažumų politikos koordinavimo klausimais.

TBN inf.

Kultūros ministrė pritaria Vilniaus miesto muziejaus idėjai

Sausio 25 d. kultūros ministrė Liana Ruokytė-Jonsson (nuotr.) susitiko su Seimo nariu, „Gegužės 3-iosios grupės“ iniciatoriumi Andriumi Kubiliumi ir aptarė Vilniaus miesto muziejaus poreikį, tautinių mažumų probleminius klausimus.

Susitikimo metu kultūros ministrė pabrėžė kultūrinio bendradarbiavimo su Lenkija ir tautinių mažumų visa-

vertės integracijos į visuomeninį bei kultūrinį šalies gyvenimą svarbą. Aptariant Vilniaus miesto muziejaus poreikį ministrė išreiškė paramą muziejaus idėjai.

„Pritariu šiai idėjai, nes Vilniui, kaip Lietuvos sostinei, tikrai reikia miesto muziejaus, kuris pristatytų vilniečiams ir sostinės svečiams daugiatautį, daugiakul-

tūrinį miesto paveldą, pasakotų bendrą miesto istoriją ir taptų kultūriniu centru“, – susitikimo metu su Seimo nariu sakė L. Ruokytė-Jonsson.

Pasak ministrės, Vilniaus miesto muziejaus steigimu turėtų rūpintis Vilniaus miesto savivaldybė, o Kultūros ministerija yra visuomet pasirošusi padėti suteikiant ekspertinę pagalbą, konsultuojant.

Tokio muziejau įkūrimui pritarė ir Vilniaus miesto meras Remigijus

Šimašius. Jis žadėjo dėti pastangas, kad tokia įstaiga mieste būtų įkurta.

„Aišku, Vilniuje yra daug muziejų, kurie atspindi dalį miesto istorijos, bet tokio, kur būtų pasakojama apie miesto įkūrimą, istorinį gyvenimą ir dabartį su jo miestietiška kultūra, to dalyko nėra, o akivaizdu, kad reikėtų“, – teigė meras.

Jo nuomone, kad vienas iš galimų variantų – tam panaudoti rotušę. „Rotušė turi tapti kultūriniu centru, o taip

pat ir miesto pristatymo centru“, – sakė R. Šimašius.

Seimo „Gegužės 3-iosios“ grupės nariai teigė Vilniuje pasigendantys muziejaus, kuriame būtų sudaryta galimybė pažinti daugiatautį, daugiakultūrinį miesto paveldą, siekiant ne tik geriau suvokti miesto istoriją, jo raidą, bet ir tai, kokį svarbų vaidmenį šio miesto kūrime vaidino stiprios žydų, lenkų, gudų ir rusėnų bendruomenės. **TBN inf.**

Susitiko su Seimo Žmogaus teisių komiteto pirmininku V. Simuliku

Sausio 19 d. Tautinių bendrijų tarybos nariai ir Tautinių mažumų departamento darbuotojai susitiko su Lietuvos Respublikos Seimo Žmogaus teisių komiteto pirmininku Valerijumi Simuliku.

Susitikimo metu buvo pristatyta ataskaita apie departamento 2016 metų veiklą, nevyriausybių tautinių bendrijų organizacijų finansavimą, aptarti tautinėms bendruomenėms aktualūs švietimo, visuomeninės veiklos, integracijos klausimai.

Dar kartą pasidžiaugusi dėl atkurto Tautinių mažumų departamento ir jo svarbos Lietuvos tautinėms bendrijoms ir jų veiklai, Tautinių bendrijų tarybos pirmininkė Gunta Ronė pabrėžė Tautinių mažumų įstatymo būtinybę. 2010 m. nustojus galioti Tautinių mažumų įstatymui, Lietuvos tautinės bendrijos liko be teisinio apibrėžimo, nėra reglamentuojamos jų teisės ir pareigos.

Pirmininkė taip pat išsakė Lietuvos neskaitlingų tautinių bendrijų pageidavimą grąžinti į Nacionalinio transliuotojo eterį specialią, joms skirtą, laidą. Pažymėta, kad šiuo metu LRT transliuojamos laidos tautinėms mažumoms yra skirtos gausiausioms bendruomenėms – rusams, baltarusiams, lenkams, žydams ir ukrainiečiams. Tuo tarpu neskaitlingų

Tautinių mažumų departamento direktorė dr. Vida Montvydaitė, Tautinių bendrijų tarybos pirmininkė Gunta Rone, Seimo Žmogaus teisių komiteto pirmininkas Valerijus Simulikas.

tautinių bendruomenių gyvenimas nėra nušviečiamas. Neskaitlingos tautinės bendruomenės galimybę pateikti objektyvią informaciją apie save ir savo veiklas per LRT eterį prarado nutraukus vienintelės joms skirtos televizijos laidos „Labas“ transliavimą. Dėl dvylika metų egzistavusios ir populiarios tarp įvairių tautybių gyventojų, taip pat ir lietuvių, laidos transliavimo nutraukimo šių bendruomenių atstovai ne kartą pareiškė nusivylimą. Tautinių bendrijų tarybos pirmininkė taip pat išsakė prašymą rugpjūčio 2-ąją paskelbti Romų holokausto diena ir taip so-

lidarizuotis su Europos šalimis, šią dieną mininčiomis romų holokausta.

Seimo Žmogaus teisių komiteto pirmininkui Valerijui Simulikui departamento direktorė dr. Vida Montvydaitė įteikė raštą, kuriame prašoma tarpininkauti sprendžiant televizijos laidos „Labas“, skirtos neskaitlingoms tautinėms bendrijoms, grąžinimo galimybes ir išreiškė viltį, kad į Seimo darbotvarkę bus įtraukti susitikimo metu įvardyti klausimai, liečiantys Lietuvos tautines mažumas.

**Tautinių mažumų departamento
prie LRV informacija**

Pagarba tautinių bendruomenių paveldui – sėkmingos integracijos dėmuo

Naujųjų 2017-ųjų metų išvakarėse Tautinių mažumų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės surengė diskusiją „Pagarba tautinių bendruomenių paveldui – sėkmingos integracijos dėmuo“. Apie paveldą kalbėjo ne tik profesionalai, kuriems patikėta rūpintis šiuo šalies turtu, bet ir tautinių bendruomenių, žiniasklaidos atstovai.

Paveldas – plati sąvoka

Pristatydama diskusijos temą, Tautinių mažumų departamento direktorė dr. Vida Montvydaitė pažymėjo, kad paveldo tema suartina visas šalies bendruomenes ir bendrijas.

„Dažnai paveldas įsivaizduojamas kaip paminklas, skveras ar bažnyčia. Mūsų srityje, tautinių bendruomenių kultūrose, paveldas yra ir sakytinis, ir rašytinis, tai yra ir šeimos tradicijos, ir tautos rūbas“, – kalbėjo departamento vadovė, pažymėdama, kad kiekviena tautinė bendruomenė gyvena savomis paveldo aktualijomis. Jeigu jaunai graikų bendruomenei yra svarbu, kaip vaikus išmokyti abėcėlės, tai, pavyzdžiui, Literatūrinio Aleksandro Puškino muziejaus Vilniuje vadovybė gyvena rūpesčiu, kaip išlaikyti pastatą, kaip restauruoti ikonas; ne vienos valandos tema yra žydų paveldas.

„Mūsų institucija siekia veikti su kitomis valstybės įstaigomis: vienydama, telkdama pokalbiui, kaip

ir šioje diskusijoje, tikslinę grupę“, – sakė dr. V. Montvydaitė.

Puoselėdamas tautinių bendruomenių kultūrinį paveldą, Tautinių mažumų departamentas išleido 2017 metų kalendorių, iliustruotą įvairių konfesijų sakralinio paveldo nuotraukomis. Bendradarbiaujant su fotografu Kostu Šukevičiumi, parengtas kompaktinis diskas su žydu ir lenkų paveldo nuotraukomis.

Pažinti ir išsaugoti

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos direktorė Diana Varnaitė diskusijoje akcentavo, kad Lietuvos kultūros paveldas atspindi valstybės tautines bendrijas ir jų istoriją Lietuvos valstybės raidos kontekste.

„Mūsų valstybė yra labai turtinga bendrijomis, jų istorija. Dažniausiai ir visų lengviausiai atpažįstami yra sakraliniai objektai“, – kalbėjo D. Varnaitė, paminėdama, kad daugeliui bendrijų yra svarbios istorinės amžinojo poilsio vietos, senosios kapinės. Pažinti šią įvairovę, kaip

pripažino departamento direktorė, neretai pritrūksta žinių, todėl didžiausi pagalbininkai šiame darbe yra tautinės bendruomenės. Su dideliu lūkesčiu Kultūros paveldo departamentas žvelgia ir į Tautinių mažumų departamentą.

Paveldo pažinimas, D. Varnaitės žodžiais, yra raktas į jo išsaugojimą: „Tai, ką pažįstame, tai, ką branginame, mums tampa artima, sava – mūsų bendruomenėms, pačioms tautinėms bendrijoms ir vietos bendruomenėms“, – sakė ji.

Pirmasis žingsnis, kuomet valstybė įvardina saugotinus objektus, yra jų įrašymas į kultūros objektų registrą, taip suteikiant jiems teisinę apsaugą ir deklaruojant, kad valstybė imasi atsakomybės saugoti objektus. Kultūros paveldo departamento vadovė pakvietė tautines bendruomenes pasidomėti Kultūros vertybių registru ir siūlyti objektus, kurie galėtų būti į šį registrą įtraukti.

„Kaip rodo mūsų ilgametė patirtis, vienas iš svarbiausių dalykų yra paveldo aktualizavimas“, – sakė D. Varnaitė, pastebėdama, jog nėra valstybės, kurioje šioms reikmėms užtektų valstybės biudžeto lėšų. Jos nuomone, efektyviausias būdas išsaugoti ir puoselėti paveldą yra bendruomenių – vietos ir tauti-

M. Rubaževičienė

D. Varnaitė

D. Puslys

nių – sinergija. Kultūros paveldo departamentas kasmet skiria lėšų, prisidedamas prie tautinėms bendrijoms reikšmingo paveldo.

Fotografas Kostas Šukevičius kuria panoramines kultūros paveldo nuotraukas, siekdamas garsinti Lietuvos vardą pasaulyje ir palikti ateinančioms kartoms panoramose įamžintus šalies istorinius ir architektūrinius paminklus, krašto gamtovaizdį, kaimus ir miestelius, įžymius ir Lietuvai nusipelnčius žmones, šalyje vykstančius renginius. „Laikas bėgs, keisis kraštovaizdis, išnyks kai kurios vietovės arba sunyks architektūriniai paminklai, kaip atsitiko su keliomis Lietuvos bažnyčiomis, tačiau panoramose užfiksuoti vaizdai išliks amžiams“, – apie paveldo fiksavimo prasmę nuotraukose kalbėjo K. Šukevičius.

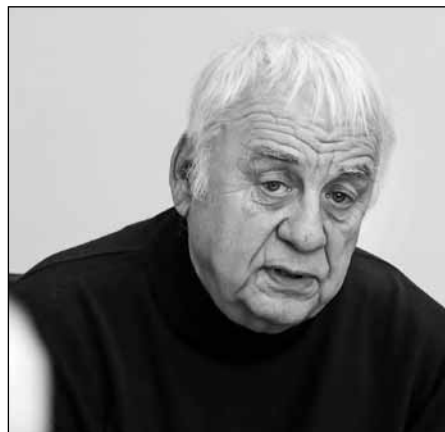
Daugiakultūriškumas – natūrali būseną

Marija Rubaževičienė, Lietuvos Stepono Batoro vengrų kultūros draugijos pirmininkė, kalbėdama apie paveldą, akcentavo gimtosios kalbos, kaip bendravimo ženklų, išsaugojimo reikšmę. Šiuo atveju, tautinėms bendruomenėms yra itin svarbios sekmadieninės mokyklos. Mokėdamas savo kalbą, anot pašnekovės, gerbsi ir kitos tautos kalbą, suvokdamas, kokia ji yra svarbi kiekvienam iš mūsų.

„Negali pradėti rūpintis pasauliu, nepasirūpindamas savo miesteliu

ar kaimu, negali mylėti žmonijos, nemylėdamas savo kaimyno“, – priminė elementarias tiesas interneto dienraščio „Bernardinai.lt“ vyr. redaktorius Donatas Puslys, kalbėdamas apie kosmopolitiškumą, kuris neretai suvokiamas kaip grėsmė paveldui. Su tautinėmis bendrijomis, D. Puslio nuomone, elgiamės nelygu su prieskoniu, kaip, pavyzdžiui, užkabinta lentelė kurios nors iš tautinių bendruomenių kalba. Tačiau svarbiausia, pastebėjo pašnekovas, surasti integralų pasakojimo būdą ir išmokyti tai perskaityti jaunus žmones. Tačiau sudėtingiausia – kaip tai įgyvendinti.

„Receptas? Jeigu tau pačiam svarbu, tai bus ir kitam svarbu. Gali tai liudyti savo asmeniniu pavyzdžiu, – dalijosi D. Puslys. – Pasakodamas istoriją iš paukščio skrydžio, gali nebepastebėti žmogaus, nors iš tiesų pats įdomiausias ir yra tas žmogus, jo apsisprendimas istorinių lūžių akivaizdoje. Vakarų pasaulyje labai dažnai kalbama apie daugiakultūriškumo iššūkį – kaip užtikrinti sugyvenimą. Man atrodo, kad Lietuva susiduria su kitu iššūkiu – homogeniškumo iššūkiu. Iš noro būti tvirta dauguma, stengiamės nuleisti monolitinį pasakojimą ir nepamatyti esančio šalia. Ne homogeniškumas yra natūrali būseną, o daugiakultūriškumas. Ir tai nėra nuokrypis ar iššūkis – reikia tik atsigręžti į savo istoriją ir pamatysime, kaip galime sugyventi.“

K.Šukevičius

A. Jomantas

„Kurkime istoriją kartu“

Vietos paveldo pažinimas – yra esmė, leidžianti susikalbėti, mano Alfredas Jomantas, Kultūros paveldo departamento Registro tvarkymo, viešųjų ryšių ir edukacijos skyriaus vedėjas. Pritardamas D. Pusliui, jis akcentavo, kad pažinimą pradėti reikia nuo vietos. „Pažinimas sukuria santykį su objektu, padeda pažinti jo vertę. Verčių supratimas sujungia ir tai yra kaip raktas, kaip atpažinimo ženklas“, – sakė A. Jomantas, kalbėdamas apie departamento prieš keletą metų rengtas Europos kultūros paveldo dienas „Istoriją kuriame kartu“.

Faina Kukliansky, Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenės pirmininkė, akcentavo švietimo, mokytojų vaidmenį, pažįstant kultūros paveldą. Kiekviename miestelyje, jos žodžiais, yra objektų – svarbių, reikšmingų, – apie kuriuos mažai kas žino, gal net dėmesio neatkreipia. Ir tai turėtų būti to miesto ar rajono švietimo skyriaus reikalas daryti visa, kad moksleiviai sužinotų savo vietos istoriją.

Tęsdamas temą, D. Puslys prabilo apie fragmentišką istorijos žinių suteikimą moksleiviams, pastebėdamas, kad svarbiausias yra rišlus pasakojimas, kuris leidžia istoriją susieti su savimi, su savo šeimos istorija. Tik gilinimasis į istoriją, jo nuomone, leis „mane paaiškinti čia ir dabar“.

„Kultūros paveldas mums aktualus ir ta prasme, kad jis mus vienija. Mes galime labai daug ko pasimokyti iš mūsų praeities: iš klaidų, sėkmių, – sakė Kultūros paveldo departamento direktorė D. Varnaitė, apibendrinama diskusiją. – Niekomet nenorėčiau, kad suprastumėt, jog mums reikalinga tik forma. Paveldas turi tarnauti mūsų visuomenei, mūsų bendrytės kūrimui, mūsų gyvenimui, ir sykiu – perduodant ateities kartoms. Kurkime istoriją kartu.“

**Tautinių mažumų departamento
prie LRV informacija**

Duonos šventė Tautinių bendrijų namuose

Kovo 3 d. Tautinių bendrijų namuose vyko tradicinė Duonos šventė. Jos idėja, gimusi prieš šešerius metus, tapo gražiu, prasmingu renginiu, kuris sutraukia kasmet vis daugiau dalyvių. Šiemet joje dalyvavo aštuoniolikos Lietuvos tautų atstovai: armėnai, estai, graikai, gudai, jakutai, karaimai, kazachai, latviai, lenkai, lietuviai, moldavai, rumunai, romai, totoriai, ukrainiečiai, uzbekai, vengrai, vokiečiai. Pažymėtina, kad kasmet Duonos šventės dalyvių daugėja. Šiemet pirmą kartą joje dalyvavo jakutų bendrijos „Čoroon“ Vilniaus miesto skyriaus draugija. Jos atstovė Galina Mečkovskaja pristatė savo tautos duonos tradicijas.

Į šventę atvyko Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkas Viktoras Pranckietis su žmona Irena. Jis sveikino gausius renginio dalyvius, įteikė lietuviškos duonos kepalą. Prieš prasidedant šventei V. Pranckietis apžiūrėjo Tautinių bendrijų namų patalpas, bendravo su juose įsikūrusių tautinių bendrijų atstovais.

Duonos šventės dalyvius sveikino šios šventės iniciatorius ir globėjas europarlamentaras Petras Auštrevičius,

Seimo Pirmininkas V. Pranckietis įteikė šventės dalyviams lietuviškos duonos kepalą

čius, Tautinių mažumų departamento direktorė dr. Vida Montvydaitė, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos pirmininkė dr. Daiva Vaišnienė, pirmoji Tautybių departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktorė ambasadorė dr. Halina Kobeckaitė.

Šventėje dalyvavo Graikijos Nepaprastoji ir Įgaliotoji ambasadorė Lietuvoje Vassiliki Dicopoulou, Moldovos Respublikos Nepaprastasis ir Įgaliotasis ambasadorius Lietuvoje Valeriu Frija, kitų diplomatinių atstovybių mūsų šalyje darbuotojai.

Gražiausi žodžiai šventėje buvo skirti duonai. Ilgas ir nelengvas jos kelias nuo javų lauko iki stalo. Apie tai daug įdomaus pasakojo renginio dalyviai. Jų atstovaujamos tautos gyvena skirtingose geografinėse platumose, skirtingos jų gamtinės sąlygos, istorinės aplinkybės. Tačiau vienas bruožas bendras visoms tautoms – tai didelė pagarba ir meilė duonai, kuri perduodama iš kartos į kartą, įamžinta liaudies kūryboje, pavyzdžiui, patarlėse. Jas tautinių bendrijų atstovai įrašė dideliame popieriaus lape.

Kitas bendras tautų bruožas – vaišingumas. Duonos šventėje jos dalyviai maloniai kvietė svečius ragauti įvairių kepinų, dalinosi kulinarinėmis patirtimis.

Europarlamentaras P. Auštrevičius - Duonos šventės iniciatorius ir globėjas

TBN inf.

Marcišoro šventė

Kovo 5 d. Tautinių bendrijų namuose Lietuvos rumunų kultūros bendrija „Dačija“ (pirmininkė Lučija Bartkienė) surengė Marcišoro šventę. Į ją atvyko įvairių kartų bendrijos nariai, jų bičiuliai vilniečiai.

Malonia staigmena šventės dalyviams tapo filmo, pasakojančio apie Marcišoro šventes, vykusias Lietuvoje per paskutiniuosius dvidešimt metų, peržiūra. Daugelis susirinkusių tarsi sugrįžo porą dešimtmečių atgal... Jau-

nieji „Dačijos“ nariai, skaitė eilėraščius, dainavo, o 2017 m. šventėje eilėraščius skaitė ir smuiku grojo jau jų vaikai...

Šventėje dalyvavo ir susirinkusius sveikino Rumunijos ambasadorius Lietuvoje Dan Adrian Balanescu ir Moldovos Respublikos ambasadorius Lietuvoje Valeriu Frija.

Tradiciškai renginio dalyvėms moterims buvo įteiktos pavasarinės gėlės.

Visi šventės dalyviai pasipuošė šventės simboliais – Marcišor. Tai rau-

donas ir baltas pumpurėliai, reiškiantys meilę ir pagarbą. Šie nedideli papuošalai gali būti iš gėlyčių, iš siūlų padaryti žmogeliukai, varpeliai, tačiau būtinai turi būti raudonos ir baltos spalvos. Sakoma, kad jis atneša žmonėms meilę ir laimę. Žmonės vieni kitiems dovanuoja šį mažą, mielą amuletą, linkėdami svajonių išsipildymo, meilės ir laimės. Šios nuotaikingos, linksmos šventės ištakos siekia gilią senovę.

TBN inf.

Gatvių pavadinimus užsienio kalbomis žyminčios lentelės sostinėje – teisėtos

Vasario 15 d. Vilniaus apygardos administracinis teismas atmetė Vyriausybės atstovės Vilniaus apskrityje Vildos Vaičiūnienės prašymą pripažinti gatvių pavadinimų užsienio kalbomis lenteles Vilniaus mieste neteisėtomis.

Vyriausybės atstovė teigė, kad nuo 2015-ųjų metų vidurio pakabintos devynios nelietuviškos lentelės prieštarauja įstatymui ir gali kurstyti nesantaiką.

Lentelės užsienio kalbomis pakabintos Žydų, Totorių, Rusų, Lenkų, Vokiečių, Islandijos, Latvių, Karaimų gatvėse bei Vašingtono aikštėje.

Teismas nustatė, kad tai nėra oficialios lentelės, nes jos nedubliuoja gatvių pavadinimų lietuvių kalba. Visos jos yra vienetinės, skirtingos ir negali būti prilygintos masiniams užrašams kitos tautos kalba. Vienas iš teismo pagrindinių argumentų buvo, kad lentelėmis nesiekama skleisti informacijos kita nei valstybine kalba, šis veiksmas neparemtas siekiu iškelti kitas kalbas greta valstybinės kalbos.

Teismas argumentavo, kad tai yra unikalios lentelės, atidengtos per oficialias ceremonijas, dalyvaujant tautinių bendruomenių atstovams, jos prilygintos puošybos elementams, „simbolizuojantiems Lietuvos valstybės bei Vilniaus miesto ryšį su atitinkama tauta ir bendruomene“.

Teismas iš šių visų aplinkybių nustatė, kad tai nėra viešieji užrašai, kaip tai numatyta Valstybinės kalbos įstatyme. Tuo pačiu teismas konstatavo, kad šios lentelės nėra suteikti nauji gatvių pavadinimai.

Teismas taip pat atkreipė dėmesį, kad lentelės yra pakabintos ne visose ar daugelyje Vilniaus miesto gatvių,

o tik tose, kurios pavadintos pagal etninę kilmę ar religiją.

Į šį teismo sprendimą atsiliepė Tautinių mažumų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Jo pranešime sakoma, kad „departamentas džiaugiasi, jog teismas, vertindamas Vilniaus – daugiataučio miesto tęstinumo tradiciją, neprieštarauja siekiui įprasminti tautinių bendruomenių paveldą bei sostinės daugiakultūriškumo idėją“.

TBN inf.

Įteikti departamento apdovanojimai

Tautinių mažumų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktorė dr. Vida Montvydaitė apdovanojo grupę asmenų.

Aukso garbės ženklų „Už nuopelnus“ apdovanota Larisa Vyšniauskienė, Lietuvos žydų dainų ir šokių ansamblio „Fajerlech“ vadovė – už ilgametę kultūrinę, visuomeninę, švietėjišką veiklą išsaugant ir puoselėjant tautinę tapatybę bei skatinant įvairių tautybių Lietuvos gyventojų kultūrinį dialogą.

Aukso garbės ženklų „Už nuopelnus“ taip pat apdovanota Vida Beinortienė, knygų apie romų bendruomenę ir kultūrą autorė.

Sidabro garbės ženklų „Už nuopelnus“ apdovanota, Lietuvos karaimų kultūros bendrijos pirmininkė – už nuopelnus tautinių mažumų kultūrai ir sėkmingą visuomeninę veiklą išsaugant bei puoselėjant tautinę tapatybę, tarpkultūrinio dialogo skatinimą.

Sidabro garbės ženklų apdovanota ir Lilija Keizik, Vilniaus lenkų teatro studijos vadovė.

Tautinių mažumų departamento atminimo dovanos – vardiniai laikrodžiai – įteiktos Mahirui Gamzajevui, asociacijos „Lietuvos azerbaidžaniečių draugija“ pirmininkui, Tautinių bendrijų tarybos nariui ir Irenai Vološinai, Lietuvos rusų susirinkimo pirmininko pavaduotojai.

Departamento apdovanojimus direktorė dr. V. Montvydaitė įteikė iškilmingame Tautinių bendrijų tarybos posėdyje, kuris vyko senojoje Lietuvos sostinėje Trakuose.

TBN inf.

L. Vyšniauskienė

V. Beinortienė

K. Firkavičiūtė

L. Keizik

Naujas leidinys apie tautines bendruomenes Lietuvoje

Naujųjų 2017-ųjų metų išvakarėse išėjo Tautinių mažumų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės parengtas leidinys „Tautinės bendruomenės Lietuvoje. Skaičiai. Faktai. Veikla“.

Leidinys pradedamas departamento direktorės dr. Vidos Montvydaitės straipsniu

Autorė pažymi, kad tautinės bendruomenės yra neatskiriama mūsų visuomenės dalis, su Lietuva susijusi ilgalaikiais istoriniais ir kultūriniais saitais. „Ištisus šimtmečius tautinėms bendrijoms teko svarbus vaidmuo: jos prisidėjo atkuriant Lietuvos valstybę ir ginant jos laisvę bei Nepriklausomybę. Sąjūdžio laikais 26 tautinių bendruomenių atstovai palaikė tauti-

nės deklaracijos idėją, kurios tikslas – parodyti, kad tautinės mažumos pritaria Lietuvos Nepriklausomybės siekiams. Visų Lietuvoje gyvenančių tautybių piliečiai įsijungė į tautinio atgimimo judėjimą: palaikė referendumą dėl sovietinės kariuomenės išvedimo iš Lietuvos, stovėjo Baltijos kelyje, gynė šalies Nepriklausomybę per 1991 m. sausio įvykius ir rugpjūčio pučo metu“, - pabrėžiama straipsnyje.

Toliau jame apžvelgiama insti-

tutinė bazė. 1989 m. buvo įsteigtas Tautybių departamentas – pirmoji institucija, koordinuojanti tautinių mažumų klausimus. Jis ne kartą buvo pertvarkomas, plečiamas jo kuruojamų sričių ratas, 2010 m. panaikintas, o jo funkcijos paskirstytos Kultūros, Švietimo ir mokslo bei Užsienio reikalų ministerijoms. Nuo 2015 m. liepos 1 d. savo veiklą pradėjo Tautinių mažumų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

Straipsnyje rašoma apie departamento funkcijas, struktūrą. „Departamentas vadovaujasi pilietiškumo, kultūrų įvairovės vertybėmis bei pa-

sisako už santarvę ir teisingumą, skirtingų kultūrų pažinimą ir domėjimąsi jomis. Integracijos sėkmė tiesiogiai priklauso nuo to, kiek žmogus jaučiasi saugus, suprastas, laisvas ir reikalingas valstybei, kurioje gyvena. Savo veikla skatiname kurti pilietiniu išpareigojimu grįstą harmoningą įvairiatautę Lietuvos visuomenę, siekiame išlaikyti Lietuvoje nuo seno susiklosčiusią kultūrinę įvairovę ir palaikyti pasitikėjimu grįstą konstruktyvų dialogą“, - pažymima departamento vadovės straipsnyje.

Tautinių mažumų departamentas yra keturių tautinių kultūrų centrų, kurie visi yra ne pelno siekiančios

organizacijos, steigėjas. Leidinyje pristatomi šie centrai, jų funkcijos. Tai Tautinių bendrijų namai, Romų visuomenės centras, Kauno įvairių tautų kultūrų centras, Lietuvos tautinių mažumų folkloro ir etnografijos centras.

Leidinyje pateikiama statistinių duomenų. Pavyzdžiui, 2011 m. visuotinio gyventojų surašymo duomenimis, Lietuvoje gyveno 154 tautybių atstovai, 2001 m. – 115. 2011 m. lietuviai sudarė 84,2 proc. šalies gyventojų. Supažindinama su nevyriausybinų organizacijų projektų finansavimo tvarka, departamento apdovanojimais bei premijomis.

Leidinyje pateikiama glausta informacija apie dvidešimt dvi Lietuvos tautines bendruomenes, kurių nariai yra įsteigę beveik 300 visuomeninių organizacijų ir daugiau kaip 40 šeštadieninių ir sekmadieninių mokyklų. Skaitytojai sužinos, kokiuose šalies miestuose ir rajonuose daugiausia gyvena vienos ar kitos tautybės atstovų, kokios yra jų išikūrimo Lietuvoje istorinės sąsajos, visuomeninės organizacijos, tautinių bendruomenių atmintinos dienos, religija. Leidinio sudarytojai nepamiršo ir tautų, kurių bendruomenės įsikūrusios Lietuvoje, virtuvės. Jame pateikiami nacionaliniai patiekalai. **TBN inf.**

Kalendoriuje – tautinių mažumų sakralinis paveldas

Sausio 10 d. Bažnytinio paveldo muziejuje Vilniuje vyko Tautinių mažumų departamento prie LRV išleisto sieninio 2017-ųjų metų kalendoriaus, kuriame atspindėti Lietuvos tautinių mažumų sakralinio paveldo objektai, sutiktuvės.

„Mūsų departamentas jau keletą metų išleidžia kalendorius tautinių mažumų tematika. Šių metų kalendorius skirtas šventovėms, kuriose įvairių tautų Lietuvos žmonės susirenka pasimelsti, pabūti su savimi, kalbėti su Dievu savo kalba, ieškoti stiprybės“, - pradėdama renginį, sakė departamento direktorė dr. Vida Montvydaitė.

Vilniaus stačiatikių Šv. Konstantino ir Mykolo parapijos klebonas Vladimiras Rinkevičius kalbėjo apie istoriškai draugišką, taikų įvairių religijų atstovų sugyvenimą Lietuvoje. Jo šeimoje, tarp artimų draugų yra katalikų, stačiatikių, musulmonų, judėjų.

„Lietuvoje, ypač Vilniuje, visada gyvavo daug įvairių kultūrų, religinių bendruomenių. Buvo statomi jų maldos namai. Lietuva yra ta šalis, kurioje mes, įvairių tautų, tikėjimų atstovai, galime kartu laisvai gyventi, išpažinti savo tikėjimą, kai tuo tarpu pasaulyje yra vietų, kuriose persekiojami žmonės, vyksta daug konfliktų, netgi karų dėl tikėjimo“, - kalbėjo jis.

Kalendoriuje spausdinamų mal-

dos namų spalvotų nuotraukų autorius – fotomenininkas Jonas Paršeliūnas. Prieš 8-9 metus jis pradėjo bendradarbiauti su Lietuvos totorių bendruomene, dalyvauti jos renginiuose, šventėse, nuotraukose įamžino daug bendruomenės gyvenimo akimirkų, taip pat ir jos kultūros paveldo objektų. Vėliau susidomėjo ir kitų tautinių mažumų kultūra, tradicijomis, istoriniu paveldu ir daug ką užfiksavo nuotraukose.

„Lankydamasis įvairiose Lietuvos vietose ir fotografuodamas tautinių mažumų sakralinio paveldo objektus, sutikau daug puikių žmonių. Jie daug įdomaus pasakojo apie savo maldos namus, jų istoriją. Kiekvienas toks susitikimas išiminė ilgam“, - teigė J. Paršeliūnas.

Iš viso kalendoriuje išspausdinta dvylika įvairių konfesijų maldos namų. Sausio mėnuo skirtas Vilniaus Švč. Dievo Motinos Užtarėjos sentikių cerkvei. Kaip maldos namai veikia nuo XX a. pirmojo dešimtmečio. Pamaldos joje vyksta rusų kalba.

Vasario lape pavaizduotas Vilniaus

Šv. apaštalo Baltramiejaus bažnyčia, pastatyta 1824 m. 1949 m. bažnyčia uždaryta. Vilniaus baltarusių katalikų bendruomenei perduota 1997 m. Pamaldos laikomos baltarusių kalba.

Atvertę kovo mėnesio lapą, matome Vilniaus Švč. Trejybės (graikų apeigų katalikų – unitų) bažnyčia. Jai daugiau kaip penki šimtai metų. Pastatyta 1514 m. Graikų apeigų katalikų bendruomenei bažnyčia gražinta 1992 m. Pamaldos laikomos ukrainiečių kalba.

Vilniaus evangelikų reformatų bažnyčios, pastatytos 1830-1835 m., nuotrauka išspausdinta balandžio mėnesio lape. Sovietmečiu joje veikė kino teatras „Kronika“. Vilniaus evangelikams reformatams gražinta 1990 m.

Gegužės mėnesio lapas skirtas Šv. Vardano armėnų apaštališkajai bažnyčiai, atidarytai 2006 m. Tai – vienintelė armėnų bažnyčia Lietuvoje, įsikūrusi armėnų religinei bendruomenei perduotoje katalikų koplyčioje, stovėjusioje Šv. arkangelo Rapolo parapijos senosiose kapinėse.

Tabariškių Šv. arkangelo Mykolo bažnyčia (Šalčininkų r.) pastatyta 1770 m. Pamaldos vyksta lenkų kalba. Šių maldos namų nuotrauka kalendoriaus birželio mėnesio lape.

Liepos mėnesio lapas skirtas Palūšės Šv. Juozapo bažnyčiai su varpine. Tai vienas vertingiausių Lietuvos medinių liaudies architektūros ansamblių. Pastatyta 1747-1757 m.

Vilniaus kenesa (ruggpjūčio mėnuo) pradėta statyti 1911 m., pašventinta – 1922 m. 1949 m. nacionalizuota, naudota įvairioms reikmėms. 1989 m. gražinta karaimų bendruomenei.

Rugsėjo mėnesio lape – klasicistinės architektūros Marijampolės evangelikų liuteronų bažnyčios nuotrauka. Pastatyta 1841 m. 1940 m. maldos namai uždaryti. Tikintiesiems gražinta 1992 m.

Geisiškių Šv. Kankinio Jurgio Nugalėtojo cerkvė (Vilniaus r.) pastatyta

1865 m. Jos nuotrauka spausdinama spalio mėnesio lape.

Lietuvos totorių mečetė Nemėžyje (Vilniaus r.) puošia lapkričio mėnesio lapą. Ji pastatyta 1909 m. vietoje sudegusių medinių totorių maldos namų, stovėjusių čia nuo 1684 m. 1960-1968 m. mečetė buvo uždaryta. Totorių bendruomenei šventovė gražinta 1978 m.

Gruodžio mėnesio lapas skirtas Vilniaus žydų religinės bendruomenės choralinei sinagogai. Ji pradėjo veikti nuo 1903 m. Tai vienintelė sakralinę paskirtį išlaikiusi sinagoga, išlikusi iš daugiau nei šimto iki Antrojo pasaulinio karo Vilniuje veikusių sinagogų ir judėjų maldos namų.

Informacija apie tautinių mažumų kultūros paveldo objektus pateikiama lietuvių ir anglų kalbomis.

Šis kalendorius – ketvirtas tautinių mažumų tematika. Pirmajame, 2014-ųjų metų, buvo spausdinamos įvairių tautinių bendrijų atstovų nacionaliniais rūbais nuotraukos. 2015-ųjų metų kalendorius skirtas Lietuvos tautinių mažumų kulinarijam paveldui. Praėjusių metų kalendoriuje pristatytos kai kurių Lietuvos bibliotekų fonduose esančio tautinių mažumų spausdinto paveldo knygos. Dingstį išleisti tokį kalendorių paskatino tai, kad Lietuvos Respublikos Seimas 2016-uosius metus buvo paskelbęs Bibliotekų metais. **TBN inf.**

2017-ieji Vilniuje paskelbti P. Skorinos metais

Vilniaus miesto taryba praeitų metų gruodžio 21 d. priėmė rezoliuciją, numatančią dedikuoti 2017-uosius metus Vilniuje gyvenusiam XVI a. humanistui ir visuomenės veikėjui Pranciškui Skorinai.

Be P. Skorinos, 2017-ieji Vilniuje taip pat paskelbti lietuvių poeto Kazio Bradūno ir Lietuvos nepriklausomybei pagrindus prieš šimtmetį padėjusiai Vilniaus konferencijai.

Taip nusprendė iš savivaldybės tarybos narių, istorikų ir kitų specialistų sudaryta Atminties kultūros grupė. Ji pasiūlė savivaldybės tarybai pasirinkti būtent šiuos nominantus dėl „apvalių jubiliejų“: 100-ųjų K. Bradūno gimimo ir Vilniaus konferencijos metinių.

Šiomet sukanka 500 metų nuo P. Skorinos spaustuvės Prahėje įkūrimo.

Su istorine atmintimi susijusius metus sostinės taryba skelbia kasmėt, atsižvelgusi į savivaldybės Atminties kultūros grupės rekomendacijas.

Kaip žinia, kad 2017-ieji Vilniuje paskelbti, be kitų, ir P. Skorinos metais, sutiko Lietuvos baltarusių bendruomenė? Savo mintimis apie tai paprašėme pasidalinti Vilniaus m. baltarusių klubo „Siabryna“ pirmininko,

Tautinių bendrijų tarybos nario Valentino Stecho.

P. Skorinos vardas labai glaudžiai susijęs su Vilniumi. Palikęs Prahę, jis apsigyveno Vilniuje (tiksliai nėra žinoma – kada) ir toliau tęsė savo darbus: įkūrė čia pirmąją Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje (LDK) spaustuvę, 1522 m. išspausdino joje pirmąją LDK sostinėje knygą „Mažoji kelionių knygelė“, o 1525 m. – dar vieną knygą, šiandien žinoma „Apaštalo“ pavadinimu. Šiais darbais iš Polocko kilęs rusėnas ne tik atvertė naują, itin reikšmingą lapą Lietuvos rusėnų raštijoje, ne tik pradėjo spausdinto žodžio LDK istoriją, bet ir paliudijo keletą dalykų, esmingai apibūdinančių tiek jo – Renesanso žmogaus, tiek jo tėvynės – įvairiakalbės, įvairiautės LDK pasirošimą kultūros inovacijoms.

P. Skorinos vardas, jo palikimas ir šiandien yra tarp mūsų. Klubo „Siabryna“ iniciatyva 2015 m. Vilniuje

Viena klubo „Siabryna“ ir jo vadovo V. Stecho veiklos krypčių – P. Skorinos paveldo sklaida

vyko tarptautinė mokslinė konferencija „LDK knygų tradicija“, skirta P. Skorinos 525-osioms gimimo metinėms. Pernai surengėme P. Skorinos skaitymus. Tai, kad 2017-ieji metai Vilniuje paskelbti P. Skorinos metais, duos impulsą labiau domėtis didžiojo humanisto indėliu į kultūros lobyną, iš naujo įvertinti jo kūrybinį palikimą.

TBN inf.

Tarptautinio projekto dalyviai lankėsi Tautinių bendrijų namuose

Kauno įvairių tautų kultūrų centras kartu su partneriais iš dvylikos šalių vykdo įvairias tarptautinio projekto „CLICK ON: Connecting Leads Into Comprehensive Knowledge Of Networking“ veiklas.

Trisdešimt įvairių kultūros ir pilietinių organizacijų atstovų iš Albanijos, Bosnijos ir Hercegovinos, Egipto, Graikijos, Ispanijos, Jordanijos, Kipro, Kroatijos, Portugalijos, Rumunijos, Rusijos ir Serbijos dalyvavo dešimties dienų programoje, skirtoje skaitmeninių ir internetinių priemonių naudojimui ugdati pilietinę atsakomybę, mažinant tautinę diskriminaciją ir stiprinant atskirtį patiriančių bendruomenių įsitraukimą. Projekto tikslas – skatinti pilietinę atsakomybę virtualioje erdvėje (*online citizenship*) ir mažinti įvairių formų diskriminaciją.

Vasario 7 d. projekto dalyviai lankėsi Tautinių bendrijų namuose, kur jiems buvo pristatyta Tautinių bendrijų namų vykdoma veikla. Tautinių mažumų departamento vyriausioji specialistė Erika Česnavičiūtė supažindino svečius su departamento veikla, pagrindinėmis programomis, iniciatyvomis, rengiamais seminarais ir vykdomais projektais. Departamento atstovė pristatė dar anuometinio Tautinių mažumų ir išėivijos departamento pradėtą tradiciją pagerbti žurnalistus, dėmesį savo publikacijose

Tarptautinio projekto dalyviai Tautinių bendrijų namuose

skiriančius tolerancijai, daugiakultūriškumui – premiją „Už tarpkultūrinį dialogą“.

Susitikime taip pat dalyvavo iniciatyvos „Jie pasirinko Lietuvą“ autorius Domas Burkauskas, kuris pristatė socialiniame tinkle „Facebook“ sukurtą puslapį, skirtą Lietuvos atvykstantiems pabėgėliams, kurie prašo pagalbos pradėdami naują gyvenimą mūsų šalyje ir visiems Lietuvos piliečiams, kurie gali jiems padėti. Puslapyje „Jie pasirinko Lietuvą“ ne tik pasakojamos Lietuvos šalių atvykusių pabėgėlių istorijos, bet ir ieškoma jiems darbo, būsto ar tolerantiškos bendruomenės. D. Burkauskas siekia sugriauti mitą, kad Lietuvos esą atvyksta nekvalifikuoti žmonės, o vietiniai darbdaviai kratosi atvykėlių.

Judėjimo „Media4change“ atstovė projekto dalyviams pristatė kampaniją „Myliu panda“. Tai – nacionalinė džiaugsmo kampanija, grindžiama pozityviu mąstymu ir žmogaus teisių vertybėmis. Kampanija vykdo žmogaus teisių edukaciją bei patyčių prevenciją, skatina aktyvų jaunimo dalyvavimą, puoselėjant žmogaus teisių vertybes. Kampanijos simboliu pasirinkta panda kviečia džiaugsmo ir gerumo kasdienybėje nepaversti nykstančia rūšimi bei kurti visuomenę, paremtą tarpusavio supratimu ir įvairove. Kampaniją įkvėpė tarptautinis judėjimas „No Hate Speech Movement“ („Judėjimas be neapykantos“).

**Tautinių mažumų departamento
prie LRV informacija**

Teatro studijos „Aktinos“ vadovės kūrybos vakaras

Vasario 21 d. Tautinių bendrijų namuose vyko teatro studijos „Aktinos“ vadovės Raisos Melnikovos kūrybos vakaras „Ne tik duona gyvename“.

Vakaro metu „Aktinos“ narė Violeta Greiciun skaitė R. Melnikovos eilėraščius. Buvo pristatytos sceninės miniatiūros pagal jos scenarijus

bei režisūrą: „Senjoras Minoras ir senjoras Mažoras“, „Išbandymai kelyje arba Vairavimo pamoka“, mini spektaklis „Teatriniai šiokiadieniai. Repeticija“. Sceninėse miniatiūrose ir mini spektaklyje vaidmenis atliko studijos „Aktinos“ nariai Lina Žutaitė, Marija Mzur ir Taras Špak.

R. Melnikova išradingai į vakaro programą įtraukė ir žiūrovus. Kiekvienas iš jų atsakė į klausimus ir pagal atsakymų rezultatus buvo nustatytas kiekvieno dalyvavusio renginyje humoru suvokimo lygis.

R. Melnikova – mokytoja ekspertė, daugiau kaip 20 leidinių, etikos vadovėlių autorė.

TBN inf.

TMD seminare – apie trapią ribą tarp saviraiškos laisvės ir neapykantos kurstymo

Tautinių mažumų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės vasario 21 d. Lietuvos žiniasklaidos, savivaldybių bei tautinių bendruomenių atstovus sukvietė į seminarą „Neapykantos kalba: vertinimas ir atsakomybė“.

Seminaro dalyvius pasveikinusi departamento direktorė dr. Vida Montvydaitė sakė pastebinti, dažnai neapykantą tautinių pagrindų skatinanti kalba kyla iš nesupratimo ir nežinojimo, todėl departamentas sieksias atkreipti į tai visuomenės dėmesį bei skelbti tautinės tolerancijos idėjas. Šiame procese departamentas tikisi žurnalistų, žiniasklaidininkų, informacijos viešintojų pagalbos. Departamento vadovė išsakė viltį, kad pamažu profesionalioji – etiška ir tolerantiška žiniasklaida taps vyraujančia ir formuojančia visuomenės dialogą jėga.

Europos Tarybos komisijos prieš rasizmą ir netoleranciją biuro (ECRI) funkcijas ir atliekamą monitoringą pristatė biuro narys prof. Šarūnas Liekis.

Ši Europos Tarybos įkurta nepriklausoma žmogaus teisių stebėsenos institucija sprendžia klausimus, susijusius su rasizmu ir netolerancija. Pranešėjas pasakojo, jog ją sudaro nepriklausomi ir nešališki nariai, skiriami atsižvelgiant į jų kompetenciją ir pripažintą patirtį kovojant su rasizmu, ksenofobija, antisemitizmu ir netolerancija. Vienas ECRI darbo programos ypatumų yra atskira padėties, susijusios su rasizmu ir netolerancija, analizė kiekvienoje Europos Tarybos valstybėje narėje ir pasiūlymų bei rekomendacijų kaip spręsti nustatytas problemas teikimas.

2016 m. birželio 7 d. paskelbtoje ECRI ataskaitoje apie Lietuvą konstatuota, kad nuo 2011 m. birželio

Seminaro metu

22 d., kai buvo pateikta ketvirtoji ECRI ataskaita, daugelyje nurodytų sričių buvo padaryta pažanga. ECRI sveikina šiuos teigiamus pokyčius Lietuvoje, tačiau kai kurie klausimai vis dar kelia susirūpinimą. Vienas jų – neapykantą kurstanti kalba. Prof. Š. Liekis pastebėjo, kad esame įpratę žodžius laikyti ne tokiais pavojingais, kaip veiksmai ir dažnai neskiame jų turiniui reikiamo dėmesio.

Meno, kultūrų ir tautų paribio centro Lenkijoje direktorius Krzysztof Czyzewski, kalbėdamas apie žiniasklaidos vaidmenį, kuriant bendrą skirtingų tautinių bendrijų egzistenciją, pastebėjo, kad dažnai tautinių mažumų žiniasklaidos funkcija suprantama kaip gynybinė – skirta vienos tautinės grupės interesų atstovavimui ir apsaugai. Tačiau pastebime, kad tai izoluoja pačią tautinę mažumą nuo bendro valstybinio konteksto. Taip formuojasi grupės, kurios gyvena savotiškuose getuose. „Yra kuriami „atskiri kambariai“ bendruomenėms“, - sakė K. Czyzewski. Tuo tarpu tiek valstybės, tiek bendruomenių interesas - pasiekti, kad tos erdvės būtų bendros. Pranešėjas pabrėžė tautinių mažumų laidų nacionaliniuose kanaluose ir radijuje

svarbą. Be to, tautinių bendruomenių atstovai turėtų būti kviečiami pašnekovais į bendrojo pobūdžio laidas – kaip savų sričių profesionalai, neakcentuojant tautybės aspekto. Tautinių mažumų atstovai neturėtų būti apriboti kalbėjimu tik apie „savo reikalus“. Pasak K. Czyzewski, tokiu būdu mums pavyktų atverti simbolinius „kultūrinius langelius“, jungiančius skirtingų tautybių „kambarius“ ir įtraukti tautinių mažumų atstovus į bendrų sprendimų priėmimą.

K. Czyzewski savo pranešime palietė ir žiniasklaidos svarbą formuojant auditoriją. Pastebime, jog negatyvios naujienos žaibo greitumu išplinta viso pasaulio žiniasklaidos pirmuosiuose puslapiuose, tuo tarpu reikšmingiems darbams ir pozityvioms žinioms čia vietos nebelieka.

„Neretai yra manoma, kad žiniasklaida žino, ko žmonės nori ir tai pateikia. Tačiau žmonės geba atsirinkti ir galima pateikti jiems alternatyvą neapykantos kalbai - įdomią temą. Taip pat yra su žmonėmis, kurie vienu ar kitu aplinkybių vedini patys tampa neapykantos kurstytojais - jeigu juos atstumsime, vėl formosis „getas“. Galima dirbti su jais, kurti dialogus ir formuoti kitą kalbėjimo manierą.

Tiesa, tam reikia laiko, tačiau tokie dialogai padėtų mums sukurti kitokį kalbėjimo būdą ir konstruoti visai kitą verčių sistemą“, - apibendrino K. Czyzewski.

Klaipėdos universiteto Socialinių pokyčių studijų centro direktorius dr. Liutauras Kraniauskas pristatė Tautinių mažumų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės atliktos apklausos apie tautinių mažumų pasirenkamus visuomenės informavimo šaltinius rezultatus. Pranešėjas akcentavo, kad anketavimas buvo atliktas trijuose tautinių mažumų kultūros centruose, todėl rezultatai apibūdina tik šių centrų respondentus. Dr. L. Kraniauskas pastebėjo, jog po 2014 m. sugrįžo žiniasklaidos kaip propagandos tema. Remdamasis apklausos duomenimis dr. L. Kraniauskas analizavo žiniasklaidos vartojimo tiek lietuvių, tiek užsienio kalba įvairovę. Socialiniai tinklai įgyja vis didesnę reikšmę siekiant gauti informaciją, dauguma respondentų vartoja žiniasklaidą įvairiomis kalbomis. Savo pranešime Dr. Kraniauskas išskyrė tam tikras žiniasklaidos vartojimo tendencijas tarp skirtingų tautinių mažumų. Analizuodamas pasitikėjimo klausimus, jis padarė išvadą, kad egzistuoja bendras nepasitikėjimas žiniasklaida tiek lietuvių, tiek užsienio kalbomis. Savo pranešimą dr. L. Kraniauskas baigė Frydricho Nyčės žodžiais: „Aš nenuliūdau, kad tu man melavai. Labiausiai liūdina, kad nuo šiol negaliu tavimi pasitikėti“, kviesdamas pagalvoti apie nepasitikėjimo žiniasklaida priežastis.

Žurnalistų etikos inspektorė Gražina Ramanauskaitė-Tiumenevienė pristatė tarnybos veiklą, įstatyminę bazę ir pažymėjo, jog visuomenėje dažnai susiduriame su nevienodu vertinimu – kas atleidžiama vieniems, kitų asmenų atžvilgiu iššaukia visuomenės pasmerkimą. Žurnalistų etikos inspektorė pabrėžė, kad tai, kas neperžengia įstatymo ribų, ne visuomet yra etiška ir tam tikrais atvejais norė-

tųsi, kad žiniasklaidoje atsirandantys neetiški pasisakymai susilauktų ir aštresnio kolegų požiūrio.

Lietuvos žurnalistų sąjungos pirmininkas Dainius Radzevičius kalbėjo apie žiniasklaidos savireguliacijos mechanizmus ir atkreipė dėmesį, jog žiniasklaidos šaltiniuose visuomet ieškome to, ką mėgstame ir žiniasklaida yra pasiruošusi patenkinti tą poreikį, peržengdama etikos ir moralės, o neretai – ir profesionalumo principus. Konflikto eskalavimas tampa esminiu būdu, kuriuo konstruojama naujiena.

Visuomenės informavimo etikos komisijos pirmininkė Vaiva Žukienė pristatė komisijos patirtį, akcentavo, jog vienas dažniausių žurnalistų etikos pažeidimų - teisės atsakyti - nesuteikimas. V. Žukienė pastebėjo, jog tautinė neapykanta nėra labiausiai išplitusi neapykantos forma, jog daugiausia yra socialinės neapykantos apraiškų: žeminami vyresnio amžiaus žmonės, provincijos gyventojai bei grupės asmenų iš socialinio užtribio. Kalbėdama apie geltonąją spaudą pranešėja sakė: „Jeigu imamės ją nagrinėti, pripažįstame, jog tai yra žiniasklaida. O taip nėra. Geltonoji spauda - neapykantos kurstymo ir propagandos šaltinis“. Santykiui tarp neapykantą kurstančios kalbos ir objektyvios žurnalistikos iliustruoti V. Žukienė pacitavo Alberą Kamių – „Negalima neapkęsti nemeluojant“, akcentuodama, jog neapykantą skatinanti informacija visuomenės informacijos priemonėmis dažniausiai tėra niekuo nepagrįstas melas. Pabaigai Visuomenės informavimo etikos komisijos pirmininkė pasidžiaugė, kad žiniasklaidos vartotojas tampa vis reiklesnis ir į neetišką informaciją reaguoja vis dažniau kreipdamasis į komisiją.

Interneto portalo www.alfa.lt vyr. redaktoriaus pavaduotojas Antanas Manstavičius savo pranešime pastebėjo, jog savireguliacijos mechanizmai veikia vis mažesne

žiniasklaidos dalį - tą, kuri pati nori bendradarbiauti ir keistis. „Vienas pagrindinių šiandienos informacijos šaltinių – internetas, yra „guminis“ ir konkuravimas jame neprisideda prie kokybės. Žiniasklaida tampa kaip niekuomet tikslu visuomenės veidrodžiu, nes interneto portalai sekundžių tikslumu gali matyti, ko nori, ką renkasi skaitytojas. Ir tas spaudimas pateikti geidžiamą informaciją, galbūt ir nusileidžiančią kokybės prasme – milžiniškas“, - sakė pranešėjas.

Jis atkreipė dėmesį į tai, kad naujoji era yra neorganizuotos ir chaotiškos žiniasklaidos era. Naujienas kuria skaitytojas socialinių tinklų, blogų pagalba. A. Manstavičius sakė, jog būtina prisiminti, kad manipuliacijos įrankiu virstanti informacija gali būti kuriama ir daugybės netikrų asmenų, vadinamųjų „trollių“, veikiančių pagal konkrečius užsakymus.

Lietuvos socialinių tyrimų centro Etninių tyrimų instituto vyresnysis mokslo darbuotojas dr. Karolis Žibas, pristatydamas visuomenės nuostatų migrantų atžvilgiu ir žiniasklaidos monitoringo rezultatus, kalbėjo apie įdomų, dar praėjusio amžiaus devintajame dešimtmetyje pavadinimą igavusį reiškinį – post-truth visuomenę. Šioje visuomenėje objektyvūs faktai turi mažiau įtakos formuojant nuomonę, nei žiniasklaidos sukeltos neigiamos emocijos ir asmeniniai įsitikinimai. Būtent dėl šio reiškinio Lietuvoje turime neigiamą nuomonę apie migrantus, kurių mūsų šalyje yra tik 1 procentas ir dažnas su jais niekuomet nesusiduriame. Tad šiuo atveju nuomonę formuoja žiniasklaida. Ir paradoksalu, kad iš respondentų, atsakiusių, jog migrantus vertina neigiamai, 0 procentų buvo su jais susidūrę asmeniškai.

Renginį moderavo Majamio universiteto (JAV) profesorė, antropologė dr. Neringa Klumbytė.

**Tautinių mažumų departamento
prie LRV informacija**

Jonavos ukrainiečiai į ateitį žiūri optimistiškai

Nadija Arlauskienė gimė Ukrainoje, Luhansko srityje. Gimtinėje baigė vidurinę mokyklą, technikumą. Dirbo Severodonecke. Į Jonavą atvyko kartu su Severodonecko ORGChim specialistais 1970 m. Nuo to laiko dirbo dabartinėje AB „Achema“. Dabar – pensininkė, bet aktyviai dalyvauja visuomeninėje veikloje, išrinkta Jonavos rajono ukrainiečių asociacijos „Jukra“ pirmininke. Nadija maloniai sutiko atsakyti į mūsų klausimus ir papasakoti apie čia gyvenančius savo tautiečius.

Galimas SITDYKOVAS

- Kaip prasidėjo Jonavos ukrainiečių bendrijos veikla?

- Jonavos ukrainiečių veikla prasidėjo kartu su Sąjūdžio judėjimu 1989 m. Tais pačiais metais įvyko pirmasis steigėjų susirinkimas, dalyvavo per 20 žmonių. Vilniuje jau buvo įsteigta Lietuvos ukrainiečių bendrija (LUB, ukrainietiškai GUL). Tokiu atveju Jonavoje ir kitose miestuose besikuriantys ukrainiečių susivienijimai galėjo būti tik LUB padaliniais. Todėl antram susirinkimui, kuris įvyko 1989 m. liepos 15 d. buvo pakviesti iš Vilniaus Lietuvos ukrainiečių tarybos pirmininkas Vasilis Kapkanas, narės Liudmila Žilcova, Oleksandras Avramenko. Tarybos „palaiminimu“ Jonavos ukrainiečių bendrijos pirmininku buvo išrinktas Jevhenas Volyckis.

Daug ukrainiečių tais laikais dirbo Jonavos azotinių trąšų gamykloje. Pats gamyklos generalinis direktorius šviesaus atminimo Bronislovas Lubyš patarė mums sukurti ukrainiečių bendriją prie Azoto gamyklos. Tai

buvo mums didžiulė parama: turėjome patalpas, galėjome naudotis sale, ryšio, kanceliarinėmis priemonėmis ir kt. Projektams gaudavome finansinę paramą.

1990 m. Jonavos savivaldybėje buvome įregistruoti kaip „Azoto“ ukrainiečių bendrija. Aš tada buvau išrinkta bendrijos pirmininko pavaduotoja.

- Kokie buvo pagrindiniai bendrijos veiklos tikslai ir uždaviniai?

- Pirmiausia - ukrainiečių kalbos, tradicijų, papročių, kultūros puoselėjimas, bendravimas su kituose Lietuvos miestuose gyvenančiais tautiečiais, religinių apeigų atlikimas ukrainiečių kalba. Ne paslaptis, kad mes patys daug ko nežinojome, todėl vienas iš uždavinių buvo studijuoti Ukrainos istoriją ir kultūrą, ukrainiečių ir lietuvių istorinius ryšius ir, be abejonės, integracija į Lietuvos visuomenę.

- Ką konkrečiai galėtumėte paminėti?

- Viena iš svarbiausių veiklos krypčių buvo ukrainiečių kalbos mokyklos

organizavimas. Tuo metu bendrijos nariai turėjo nemažai ikimokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikų. Tad prie bendrijos įkūrėme mokyklą. Iki 2001 m. ji veikė prie bendrijos, o 2001-ųjų metų sausį Jonavos rajono Taryba patvirtino šeštadieninės – sekmadieninės mokyklos nuostatus. Buvo įsteigtas apmokamas ukrainiečių kalbos mokytojo etatas.

Vaikų buvo nuo 12 iki 20. Keturi atvažiuodavo iš Kauno. Mokyti vaikus ukrainiečių kalbos geriausia buvo rengiant šventes pagal ukrainietiškus papročius. Buvo įkurtas vaikų lėlių teatras. Vaikai mielai vaidino liaudies šventėms skirtus vaidinimus, pasakas. Šventėme šv. Andriejaus, šv. Mykolajaus, Kalėdų, Velykų šventes, minėjome Mamos, Kalbos ir kt. dienas. Mokykloje rengėme ukrainiečių rašytojų Taraso Ševčenkos, Ivano Franko, Lesios Ukrainkos, Olenos Telyh ir kt. minėjimus. Taip pat buvo renginių, skirtų valstybinėms Ukrainos ir Lietuvos švenčioms.

Negaliu nepaminėti, kad mokykloje vyko ir lietuvių kalbos pamokos (mokytoja Laima Vagnerienė). Jos buvo reikalingos ir vaikams, ir suaugusiems.

- Ar palaikėt ryšius su kitomis ukrainiečių bendrijomis Lietuvoje?

- Vilniaus, Kauno, Visagino, Klai-

Su Ukrainos vėliava ukrainiečiai dalyvavo eisenoje Jonavos miesto šventėje.

Jonavos ukrainiečiai aplankė Palangoje besigydžiusį tautietį (antras iš dešinės), nukentėjusį Maidane. Kairėje – N. Arlauskienė.

pėdos ir Jonavos ukrainiečių bendrijos buvome kaip viena šeima. Tos pačios problemos ir daug bendrų džiaugsmo akimirkų. Palaikėme vieni kitus, kartu dalyvavome įvairiuose renginiuose. Mus stipriai vienijo ir rėmė Ukrainos ambasada Lietuvoje, Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas, Tautinių bendrijų namai, Kauno įvairių tautų kultūrų centras, Vilniaus Švenčiausios Trejybės bažnyčia.

- Dabar Jūsų bendruomenės nariai išsiskyrė, veikia dvi organizacijos. Kas atsitiko, iš kur atsirado problema, nesutarimai?

- Galėčiau palyginti su įvykiais Ukrainoje. 2006 m. demokratiškai, be griežtesnių reikalavimų, priėmus naujus narius į Jonavos ukrainiečių bendriją (JUB), joje susiformavo didelė prorusiškų pažiūrų asmenų grupė. Jiems nebuvo svarbu laikytis JUB įstatų, puoselėti kalbą, ukrainietišumą, o tik tenkinti savo asmenines ambicijas, neturinčias nieko bendro su JUB uždaviniais. Dirbti tokioje organizacijoje pasidarė neįmanoma, todėl su ja teko atsisveikinti.

- Kokios pasekmės?

- Daug pasekmių. Man skaudu jas vardinti, bet viena skaudžiausių – tai praradimas šeštadieninės – sekmadieninės ukrainiečių mokyklos, kuri iškart nustojo veikti.

2010 m. įregistravome naują Jonavos rajono ukrainiečių asociaciją „Jukra“, nieko bendro neturinčią su JUB. Nuo 2010 m. esu „Jukra“ pirmininkė.

- O kam priklauso patalpos, kurioje mes bendraujame?

- Mes labai bendradarbiaujame su visuomenine organizacija „Guoda“, kuriai jau keturiolika metų vadovauja Irena Revzinienė. Aš esu jos pavaduotoja. Mūsų darbas yra socialinio pobūdžio. Teikiame materialinę paramą nepasiturintiems žmonėms, daugiavaikėms šeimoms, vienišoms mamoms ir kt. Jiems daliname maisto produktus, kuriuos gauname iš „Maisto banko“ Kauno filialo. Dalyvaujame respublikinėje akcijo-

je „Maisto bankas“, dar daliname drabužius, padedame pildyti įvairius dokumentus. Mūsų globotiniams ir vaikams organizuojame ekskursijas ir išvykas į vasaros stovyklas. Kaip matote, savo patalpomis „Guoda“ dalinasi su „Jukra“.

- Kaip dabar Jums sekasi veikti? Ar gaunate finansavimą?

- Mes sudarome metinės veiklos programą ir pagal ją veikiame. Į programą įeina ne tik šventės, sukaktys, minėjimai, susiję su ukrainietišku, bet ir Lietuvos įžymios datos, kaip, pavyzdžiui, Lietuvos valstybės atkūrimo ir Nepriklausomybės atgavimo dienos ir kt.

Kasmet minime Rytų ir Vakarų Ukrainos susivienijimą (Den Sobornosti). Pagerbiame badmirio aukas Ukrainoje (1932-1933 m.), švenčiame Ukrainos nepriklausomybės dieną, žymių ukrainiečių rašytojų ir poetų datas.

Bendradarbiaujame su Jonavos miesto visuomeninėmis organizacijomis: Politinių kalinių ir tremtinių sąjunga, moterų asociacija „Jonavietė“, „Caritas“, „Guoda“ ir kt.. Dar bendraujame įvairiais klausimais su laikinai apsisostusiais Rūklos pabėgėlių centre ukrainiečiais iš karo zonos.

Dėl šiuolaikinių įvykių atsiranda naujų datų ir minėjimų. Deja, daugelis jų liūdni. 2017 m. vasario 18 d. dalyvavome Kaune, Šv. Mykolo Arkangelo (Kauno igulos) bažnyčioje, pamaldose už Ukrainos tautą, minėdami Kijevo Maidane žuvusiuosius – „Dangaus šimtinę“, sušaudytą 2014 m. vasario 18-19 d. Ši minėjimą organizavo tarptautinis labdaros ir paramos fondas „Pagalbos sparnai“ (vadovas Algis Šimoniūtis). Po pamaldų, Kauno igulos karininkų ramovėje vyko diskusija „Lietuva – Ukraina“, fotografijų paroda.

Dalyvaujame ir miesto kultūrinuose renginiuose. Pavyzdžiui, pernai dalyvavome eisenoje Jonavos miesto įkūrimo šventės minėjime su Ukrainos valstybine vėliava.

Iki šiol paramą gauname iš AB

„Achema“ ir geros valios žmonių, kurie mums aukoja du procentus savo pajamų mokesčio. Ačiū jiems.

- Ar palaikote ryšius su giminaičiais Ukrainoje?

- Taip. Pati esu kilusi iš Luhansko srities. Mano trys seserys su šeimomis gyvena irgi Luhansko srityje. Dabar ten vyksta karas. Visi norime tik vieno, kad greičiau jis baigtųsi. Dažnai aplankydavau gimines tačiau dabar vykti į tas vietas ne visada galima. Šiuo metu pagal galimybes bendraujame *Skype*.

Kuomet sužeisti Ukrainos kariai buvo atvežti į Lietuvą gydytis ir reabilituotis, lankėme juos Palangoje ir Kaune

- Ar tikintieji Jonavoje turi galimybę dalyvauti pamaldose gimtąja kalba?

- Nuo 1990 m. vieną kartą per mėnesį, tiksliau, paskutinį mėnesio sekmadienį vyksta pamaldos ukrainiečių kalba Šv. Jono koplyčioje Jonavoje (Chemikų g. 136). Iki šiol religines apeigas atliko kunigas iš Vilniaus Švč. Trejybės bažnyčios tėvas Povilas Jahimėcas. Jam išvykus į Lvovą, pamaldas atliks tėvas Vinkentijus.

- Kiek ukrainiečių gyvena dabar Jonavoje?

- Tiksliai negaliu pasakyti, bet manau, kad apie 250. Per 25 metus daug žmonių išvyko. Vieni grįžo į Ukrainą, kiti ieško laimės Vakarų Europos šalyse.

- Ir pagaliau norėtumėsi sužinoti, gerbiamoji Nadija, kaip vertinate Jonavos ukrainiečių organizacijos ateitį? Daugiau optimistiškai ar pesimistiškai? Ar yra šansų susijungti į vieną organizaciją?

- Kol kas ukrainiečių skaičius Jonavoje mažėja. Bet veikti mūsų organizacijai tai ne kliūtis. Veiklos sritis plati. Į ateitį žiūriu optimistiškai. Abiejų ukrainiečių organizacijų požiūris į įvykius Ukrainoje, ukrainietišumą, veiklos pobūdis yra skirtingi, todėl apie sujungimą neturiu net minties. „Jukra“ nesiekia turėti daug narių, tačiau žmonės su gerais ketinimais yra visada laukiami.

Briuselyje, Europos parlamente

Sausio 26 – 29 d. europarlamentaro Petro Auštrevičiaus kvietimu grupė Lietuvos tautinių bendrijų atstovų lankėsi Briuselyje, Europos parlamente.

Dana KURMILAVIČIŪTĖ

Atviri žmonėms

Kasmet Europarlamentą aplanko per 300 tūkst. ES valstybių piliečių, norinčių susipažinti su šios institucijos struktūra, europarlamentarų darbu. Pakvietimu pabuvoti Briuselyje nuoširdžiai apsidžiaugėme ir mes, juk tai ne tik puiki proga apžiūrėti neoficialia ES sostine laikomą miestą, bet ir pasisemti naujų žinių apie visų mūsų gyvenimo vieningoje europinėje erdvėje ypatumus, sužinoti europarlamentarų požiūrį į daugelį politinių – ekonominių dalykų.

Apžiūrime EP būstinės erdves, puošiamas daugybės išpūdingų skulptūrų, paveikslų, modernių instaliacijų. Pastatą nuolat papildo vis nauji meno kūriniai. Čia sistemingai organizuojamos kilnojamosios parodos, savo darbais šiuos rūmus periodiškai pagražina ir Lietuvos menininkai. Akys tuoj nukrypsta į Baltijos kelią įamžinusį kūrinių – mūsų žingsnių nepriklausomybės link simbolį. Žvilgsnis pagauna lietuvišką užrašą, žymintį alegorinę skulptūrą, įkūnijančią Naująją Europą. Toje, kitoje Europoje, šiandien plazda 28 valstybių vėliavos. Jų fone paprastai fotografuojasi visi Europarlamento būstinės lankytojai, netampame išimtimi ir mes. Kita mūsų „fotosesija“ vyksta pačioje EP būstinės širdyje – plenarinių posėdžių salėje. Tuo metu, kai deputatai neposedžiauja, smalsu apžiūrėti ją iš balkono viršaus, sužinoti, kaip paskirstytos salės vietos skirtingų frakcijų atstovams.

Vienoje iš rūmų salių susėdame pokalbiui apie tai, kas jaudina kiekvie-

Lietuvos tautinių bendrijų atstovai Europos parlamente. Centre – Europarlamento narys P. Auštrevičius

ną ES gyventoją. O neramina visus tie patys dalykai – Europos Sąjungos ateities perspektyvos, ūkinės ir politinės aktualijos. P. Auštrevičius vos spėja atsakinėti į mūsų klausimus apie ES ekonomiką, mokesčius, subsidijas, apie tolesnę ES plėtrą ir realias atskirų šalių galimybes papildyti jos narių gretas. Žinoma, pokalbis neišvengiamai nukrypsta ir į Didžiosios Britanijos išstojimą iš ES, nesibaigiančio pabėgėlių srauto reguliavimą, įvykius Ukrainoje, vis stiprėjančią Rusijos propagandinės mašinos agresyvumą. Visiems rūpi, kokios pozicijos šių itin svarbių nūdienos problemų sprendimo klausimu laikosi atskiros EP frakcijos, tarp jų – P. Auštrevičiaus atstovaujamas Liberalų ir demokratų aljansas už Europą (ALDE), pagal dydį Europos parlamente užimantis ketvirtąją vietą.

ES istorija

Labai įdomus ir Europarlamento lankytojų centras, dar kitaip vadinamas Europarlamentariumu. Šis EP būstinėje prieš kelerius metus duris atvėręs muziejus – nemokamas, jame gali apsilankyti visi norintys. Tai labai

puiki galimybė, pasinaudojant šiuolaikinės technikos galimybėmis, plačiai susipažinti su Europos Sąjungos susiformavimu ir vystymusi, Europarlamento istorija, juo labiau, kad informacija čia pristatoma visomis ES kalbomis, tarp jų – ir lietuvių.

Prie įėjimo išdalijami maži vaizdo ir garso kompiuteriukai – gidai leidžia virtualiu būdu gauti įvairios informacijos apie kiekvieną ES narę ir jos nueitą kelią į vieningą Europą. Gausybė filmuotos medžiagos, fotoilustracijų ir dokumentinių tekstų akivaizdžiai byloja, kiek daug kančių teko patirti mūsų tautoms. Fotografijose atsispindintys dviejų pasaulinių karų, politinių konfliktų padariniai, ekonominės suirutės ir krizės, sovietinė priespauda, dvasinis žmogaus gniuždytas socialistinio lagerio šalyse – patys akivaizdžiausi motyvai, paskatinę Europą vienyti ir bendromis pastangomis vaduoti iš šių baisių realiųjų liūno.

Vyresnės kartos atstovams vien užuomina apie 1956-ųjų įvykius Vengrijoje, 1968-ųjų – Čekoslovakijoje pasako viską. Tuo tarpu jauniems žmonėms tai galimybė bent technikos pagalba prisiliesti prie šių istorinių

įvykių. Virtualios erdvės vaizdais prabyla iš Berlyno sienos griūtis, iš „Solidarumo“ mitingų Lenkijoje, iš diktatoriaus Čiaušesku nualintos Rumunijos... Prieš akis atsiveria ir Baltijos kelias, Vilniaus gatves užtvėrusios barikados, kruvinių 1991 metų sausio įvykių momentai.

O kaip atsvara visai šiai šiurpiai realybei – dabartinis gyvenimas senajame Europos žemyne, branginančiame žmogaus laisvę, jo teises ir bendražmogiškąsias vertybes. Naudojantis modernia kompiuterine įranga, čia galima rasti žinių apie atskiras gyvenimo ir veiklos sritis Europos Sąjungoje, žymiausias jos miestus, susipažinti, kaip EP rengiami ir priimami įstatymai.

Didžiausia pasaulyje

Didžiausia Lietuvos diplomatinė atstovybė pasaulyje įsikūrusi Briuselyje, kurioje irgi turėjome galimybę apsilankyti. Senoviniai rūmai, kažkada priklausę vietos aukštuomenei, dabar rūpestingai restauruoti, išsaugotos visos architektūrinės puošybos detalės. Čia, praeities dvasia dvelkiančiame keturaukštyje, besidarbuojantys Lietuvos atstovai padeda mūsų šaliai palaikyti tiesioginius ryšius su reikiamomis ES struktūromis, sprendžia daugybę aktualių diplomatių, politinių, verslo, kultūros klausimų. ES institucijose dabar triūsia daugiau kaip 800 mūsų šalies piliečių. Dar tiek atskrenda iš Lietuvos su įvairiais darbo vizitais, tad užsukančiųjų čionai žmonių srautas niekada nemažėja.

Mus svetingai priėmė ir savo valdas aprodę šeimininkai akcentavo, jog Lietuvą su Belgija nuo seno sieja tamprūs ryšiai. Skirtingais istoriniais laikotarpiais čia gyveno ir mokėsi Abraomas Kulvietis, Antanas Baranauskas, Petras Vileišis, Ernestas Galvanauskas, Pranas Kuraitis, Eduardas Cinzas. Ši šalis ne sykį buvo suteikusi prieglobstį lietuviams sunkiu metu. Į Belgiją buvo emigravę nemažai 1830 – 31 metų sukilimo prieš carizmą

dalyvių. Jos universitetuose dar prieš Pirmąjį pasaulinį karą studijavo būrys jaunimo iš Lietuvos. Nemažai lietuvių savo žinias čia gilino ir tarpukariu. Antrojo pasaulinio karo vėtros čionai atginė nemažai pabėgėlių, palikusių mūsų šalį dėl sovietinės okupacijos. Belgijoje atsидūrę lietuviai 1947 m. įkūrė savo bendriją.

Pažintis su miestu

Turiningą viešnagę Europarlamente dar papildė ir galimybė susipažinti su Briuseliu. Vieni mano bendrakeiviai šiame mieste jau anksčiau buvo lankęsi, kiti į jį atvyko pirmąsyk, bet proga laisvalaikio valandas praleisti Belgijos sostinėje labai džiaugėmės visi. Juolab, kad aprodyti jos įžymybes pasisiūlė mielos P. Auštrevičiaus biuro darbuotojos Ieva Sinkevičiūtė ir Julija Kėkštaitė. Atsakinėdamos į daugybę mūsų klausimų apie Belgijos sostinės įžymybes ir gyvenimo joje ypatumus, merginos aprodė žymiausias istorijos ir meno paminklus, senamiestį, atkreipė dėmesį į naujoves, kurios papildė miestą pastaruojų laiku. Briuselis sparčiai keičiasi, ir dažnai to, ką matei prieš kelerius metus, jau nebeišvysi. Senieji pastatai griaunami, jų vietoje dygsta šiuolaikiniai daugiaaukščiai. Senovės ir modernio kaimynystė kartais tiesiog apstulbina, tačiau belgų paminklo-saugininkai ir architektai į visa tai žvelgia iš savų pozicijų.

„Seniai laukta išvyka“

O kaip patys kelinės dalyviai vertino išvyką į Briuselį? Kokie jų išpūdžiai?

„Tai buvo visų mūsų seniai laukta ir išsvajota išvyka. Buvo be galo įdomu pamatyti, kaip Europarlamente dirba įvairių šalių atstovai ir kokia tvarka priimami sprendimai, turintys įtakos visos ES gyvenimui, tarp jų – ir tautinių mažumų padėčiai įvairiose šalyse. Apžiūrėję EP būstinę puošiančius meno kūrinius, tarp kurių nemažai Lietuvos menininkų darbų bei Lietuvos gyvenimą atspindinčios tematikos, susipažinę su lietuvių tautos ir joje gyvenančių kitų tautybių žmonių istoriniais žingsniais ES link, jutome, kaip svarbu išlaikyti susivienijusią Europą vieningą ir tokią, kuriai vienodai svarbi visų ją sudarančių tautų lygybė ir klestėjimas. Kelionė labai džiugino ir tuo, kad tai buvo dar viena proga susiburti mūsų nedidelės, bet labai mišrios tautiniu požiūriu keliautojų grupelės nariams, drauge pavakartoti, pabendrauti. Emociniu požiūriu tai buvo labai šilta išvyka – tarp bendraminčių visada smagu, visuomet surasi bendrų sąlyčio taškų“.

Užės Damasickienės nuotrauka

Europarlamento rūmuose – Baltijos kelias

- taip apie kelionę atsiliepė Tautinių bendrijų tarybos pirmininkė Gunta Rone.

„Ačiū visai P. Auštrevičiaus komandai už puikiai organizuotą kelionę.

Buvo labai įdomu, informatyvu, tokio bendrumo jausmo seniai nejaučiau. Manau, po šitos išvykos tautinių bendrijų atstovai bus dar

vieningesni,“ – po išvykos sakė Lietuvos rumunų kultūros bendrijos „Dačija“ pirmininkė Lučija Bartkienė.

Pasak Lietuvos estų draugijos pirmininkės pavaduotojos Ūlės Damasickienės, viešnagė Europarlamente buvo kruopščiai parengta, labai turininga. „Turėjome galimybę susipažinti su Europarlamentu

žymiai plačiau negu buvo numatyta progamoje. Ši viešnagė mums buvo be galo naudinga, nes labai pagilino žinias apie Europarlamento veiklą, ypač sprendžiant tautinėms mažumoms aktualias problemas. Taip pat buvo įdomu pabuvoti Lietuvos ambasadoje Briuselyje ir susipažinti su jos darbu“, - teigė Ū. Damasickienė.

Profesorės I. Veisaitės gyvenimas – knygoje

Vasario 9 d. Kaune, Prezidento Valdo Adamkaus bibliotekoje vyko istoriko Aurimo Švedo knygos „Irena Veisaitė. Gyvenimas turėtų būti skaidrus“ sutiktuvės.*

Knygoje atskleidžiamas dramatiškas ir sudėtingas profesorės I. Veisaitės gyvenimas. Motinos netektis, laikas Kauno gete, pabėgimas į Vilnių ir prieglobstis naujos šeimos namuose. Tiek išbandymų teko pakelti mergaitėi dar nesulaukus penkiolikos metų.

Tačiau knyga ne tik apie tvirtą, nepalūžusią nuo likimo vėtrų asmenybę, kurios gyvenimas galėtų būti pavyzdžiu daugeliui žmonių. Pro skaitytojo akis praeina svarbiausi XX amžiaus Lietuvos valstybės istorijos epizodai: tarpukario Kaunas, jo žydiškieji akcentai, okupacijos, Holokaustas, sovietinė dviveidystės epocha, nepriklausomybės atkūrimas.

Poetas, vertėjas, kultūros tyrinėtojas Tomas Venclova I. Veisaitę pavadino vienu iš šviesiausių mūsų krašto žmonių, įkūnijančių toleranciją ir sveiką protą.

I. Veisaitės kaip visuomenės veikėjos talentas ypač atsiskleidė atkūrus nepriklausomybę. Ji esmingai prisidėjo prie Atviros Lietuvos fondo, Lietuvos etninių bendrijų kultūros studijų centro ir Thomo Manno kultūros centro steigimo. I. Veisaitė pirmininkavo Baltijos kultūros fondo valdybai, Laikino antikrizinio G. Soroso pagalbos fondo Lietuvai tarybai, Jungtinių pasaulio koledžų Lietuvos nacionaliniam komitetui, buvo aktyvi Atviros visuomenės

instituto Budapešte tarptautinės organizacijos centrinės valdybos, UNESCO Lietuvos nacionalinės komisijos valdybos, Vilniaus kultūros sostinės tarybos, LR kultūros ministerijos Nacionalinių kultūros ir meno premijų komisijos narė.

I. Veisaitės gyvenimo istorija knygoje atskleidžiama ne tik skirtingų socialinių laikmečių, bet ir įvairių kultūrų fone. Teatologė, germanistės išsilavinimą turinti I. Veisaitė gyveno ir dirbo ne tik Lietuvoje, bet ir Rusijoje, Estijoje, stažavosi Oksfordo universitete, lankėsi dešimtyse kitų pasaulio šalių, pažino ir bendravo su daugeliu žymių visuomenės, kultūros ir meno veikėjų.

Knygoje pateikta asmeninio archyvo fotografijų, dokumentų kopijų. Joje taip pat spausdinami I. Veisaitės tekstai, pasisakymai, laiškų ištraukos.

I. Veisaitė veikla aukštai įvertinta. Ji apdovanota ketvirtojo laipsnio Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordinu. Jai įteikti Barbaros Radvilaitės ir Gėtės medaliai.

Knygos apie I. Veisaitę autorius A. Švedas – Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto docentas, kultūros istorikas, sakinės istorijos metodu kuriantis iškilių Lietuvos mokslo ir meno asmenybių portretus. Yra išleidęs pokalbių knygas apie istoriką Edvardą Gudavičių, grafiką monumentalistą Petrą Repšį ir kt. Iš viso A. Švedas parašė aštuonias knygas.

Prieš porą metų Niujorke išleista prancūzų teisininko ir ilgamečio I. Veisaitės bičiulio Yveso Plasseraudo knyga „Irena Veisaitė. Tolerancija ir išitraukimas“ anglų kalba. **TBN Inf.**

*Knygos viršelio nuotrauka ir bibliografiniai duomenys trečiame viršelyje.

Klaipėdiečiai vijo žiemą Užgavėnių šventėje

Agnė STONKIENĖ

TKC kultūrinės veiklos vadybininkė

Vasario 26 dieną klaipėdiečiai vijo žiemą linksmai švėsdami Užgavėnių šventę. Ir nors pasivažinėti su rogutėmis nepavyko, kadangi sniegas ištirpo, o iš dangaus krito smulkus lietutis, norinčių paragauti blynų ir dalyvauti žaidimuose netrūko. Į jaukų Tautinių kultūrų centro kiemelį susirinko ir jauni, ir seni – ryškiais kostiumais, pačių pasidarytomis kaukėmis, su gera nuotaika ir didžiuliu noru greičiau išvyti žiemą, kad greičiau galėtų ateiti pavasaris...

Užgavėnės – slavų šventė su daugybe tradicijų, per amžius atkeliavusių iki mūsų dienų. Pagrindinis šventės simbolis – Užgavėnių iškamša, pagaminta iš šiaudų bei smilgų ir aprėdyta pagal tradicijas, linksmi žaidimai, važinėjimasis su rogutėmis, dainos ir aišku, blynai! Blynas – apvalus, šiltas – tai saulės simbolis, kuris po truputį šiltėja, kurio mes su nekantrumu laukiame, ir kuris pagaliau pradeda ne tik ryškiai šviesti, bet ir šildyti mus savo šiluma.

Užgavėnių šventėje, kurią organizavo Klaipėdos savivaldybės Tautinių kultūrų centras ir Klaipėdos rusų bendrija „Lada“ buvo galima paragauti blynų – su grietine, su uogiene ir netgi su kondensuotu pienu!

O kas dėjosi žaidimų aikštelėje! Nuo pirmos šventės minutės programos Šeiminkė ir Masliona linksmino publiką, dainavo dainas, žaidė tradicinius žaidimus ir skaitė eilėraščius apie Užgavėnes. Jiems padėjo persirengėliai: Klaipėdos

Dievo Motinos globos ir šventojo Mikalojaus cerkvės sekmadieninės mokyklos auklėtiniai ir Klaipėdos „Pajūrio“ mokyklos teatro „Auksinis raktelis“ aktoriai. Šventės lankytojus linksmino netgi tikras „meškiukas“, kuris rodė įvairius triukus ir kvietė visus žaisti. Šokėjai („Žaliakalnio“ gimnazijos kolektyvas „Nadežda“) ir dainininkai (kolektyvai „Lada“ ir „Verasok“) paruošė nuostabią ir įsimintiną programą. Folklorinę programos dalį atliko studijos „Veretionce“ ir folkloro asociacijos „Vėčiora“ auklėtiniai. Jiems padėjo vaikų folkloro ansamblis „Timonia“ iš Kaliningrado. Buvo sudegintas pagrindinis šventės simbolis – Užgavėnių iškamša.

Renginyje aktyviai dalyvavo Klaipėdos baltarusių bendrija „Krynica“

Užgavėnių eiseną

ir ukrainiečių kultūros ir švietimo centras „Rodyna“. Tradiciškai renginio metu vyko rusų bendrijos „Lada“ klubo „Žar ptica“, švietimo centro „Rodyna“ rankdarbių mugė. Vaikus labiausiai pradžiugino saldūs gaidečiai ant pagaliukų, megzti kiškučiai, naminukai ir amuletai.

Svarbiausia, kad tokios šventės suvienija ne tik šeimos narius, bet ir visus miestiečius. Kaip buvo malonu žiūrėti į žmones, kurie į šventę atėjo visomis kartomis – nuo prosenelio iki proanūkio.

Tokios šventės – geros, linksmos, atviros daro mus visus truputį geresniais vienas kitam, atviresniais. O po tokio šaunaus žiemos išvaymo renginio, pavasaris tikrai neužtruks ateiti!

Užgavėnių šventėje

TKC nuotraukos

Dvikalbių vaikų ugdymas šeimoje

Šiandieniniai vaikai gyvena daugiasluoksnėje aplinkoje. Globalūs procesai ir naujos informacinės technologijos keičia visų, taip pat ir vaikų, požiūrį į kalbą. Net patys mažiausieji neretai kasdien susiduria su informacinėmis technologijomis, auga daugiakultūroje ir daugiakalbėje aplinkoje. Kultūrinę ir kalbinę įvairovę vaikai patiria ne tik darželyje ar mokykloje, bet dažnai kur kas anksčiau, artimiausioje kaimynystėje, dažniausiai šeimoje. Kaip joje turėtų būti auklėjamas vaikas? Ši tema nagrinėjama žemiau spausdinamame Lietuvos edukologijos universiteto Vaikystės studijų katedros docentės, socialinių mokslų (edukologija) daktarės Aldonos Mazolevskienės (nuotr.) straipsnyje, kurį autorė parašė specialiai „Tautinių bendrijų naujienoms“.

Dr. Aldona MAZOLEVSKIENĖ

Dvikalbiai vaikai

Manoma, kad visame pasaulyje dvikalbių vaikų yra panašiai tiek pat, kiek ir vienakalbių. Moksliniai tyrimai rodo, kad kelių kalbų nuo gimimo šeimoje mokomas vaikas pirmiausia apdovanojamas ypatinga dovana – be didelių pastangų mokėti ne vieną kalbą. Vaikai, kurie ankstyvoje vaikystėje auga daugiakalbėje aplinkoje, yra nuovokesni ir intelektualiai lankstesni. Tokiu būdu lavinami jo analitiniai, raštingumo ir bendravimo gebėjimai. Mokėdamas dvi kalbines sistemas vaikas be mažiau pastangų suvokia kitas kalbas, jam daug len-

gviau išmokti naujų užsienio kalbų, plačiau žvelgti į pasaulį, kitų šalių kultūras. Dvikalbis dažniau atsikrato provincialumo, jo požiūris į kitas šalis, kultūrų sistemas, tradicijas, religijas, žmones daug tolerantiškesnis, jo protas lankstesnis. Įdomus faktas, kad nėra įrodyta, jog dvikalbystė kenktų netgi kalbos raidos sutrikimui turinčiam vaikui.

Tačiau tai, kad mažylis auga šeimoje, kurioje tėvų gimtosios kalbos yra skirtingos, dar nesuteikia garantijų, kad jis jas abi mokės. Annick De Houwer tyrimas rodo, kad iš šeimų, kuriose tėvai kalba skirtingomis kalbomis, 75 proc. vaikų yra dvikalbiai. Kita dalis šneka tik viena kalba, nors

turi puikias sąlygas kalbėti abiem namuose vartojamomis kalbomis. Barbaros Pearson teigimu, pagrindinis veiksnys, lemiantis, ar vaikas mokysis kitos kalbos, yra tėvų požiūris. Žinome, kad vaiko gyvenime, o ypač ankstyvajame jo amžiuje, sprendimus vienu ar kitu klausimu priima tėvai. Šis principas galioja ir dėl kalbos(u), kurias vaikas mokosi ikimokykliniame amžiuje šeimoje. Tam, kad jis išmoktų abi kalbas, būtinas skatinimas, palaikymas ir nuoseklus mokymas.

Lentelė. Daugiakalbių šeimų tipai

TIPAS	TĖVAI	BENDRUOMENĖ	STRATEGIJA
I tipas Vienas asmuo – viena kalba.	Tėvų gimtosios kalbos skirtingos, tačiau kiekvienas atitinkamu lygiu geba kalbėti su kitu jo gimtąja kalba.	Vieno iš tėvų gimtoji kalba yra tokia pat kaip ir valstybinė kalba.	Nuo pat vaiko gimimo tėvai su vaiku kalba kiekvienas savo gimtąja kalba.
II tipas Viena kalba – viena aplinka.	Tėvų gimtosios kalbos skirtingos	Vieno iš tėvų gimtoji kalba yra tokia pat kaip ir valstybinė kalba.	Abu tėvai su vaiku kalba nevalstybine bendruomenės kalba. Vaikas su valstybine kalba susiduria tik už namų ribų (darželyje).
III tipas Namuose vartojama kalba yra nevalstybinė bendruomenės kalba.	Tėvų gimtosios kalbos yra tokios pat.	Tėvų gimtoji kalba skiriasi nuo valstybinės kalbos.	Tėvai su vaiku kalba savo gimtąja kalba. Nuo gimimo vaikai mokosi vienos kalbos.
IV tipas Dviguba namų kalba.	Tėvų gimtosios kalbos skiriasi.	Kiekvieno tėvų gimtoji kalba skiriasi nuo valstybinės kalbos.	Kiekvienas tėvų gimęs vaikui su juo bendrauja savo gimtąja kalba.

Dvikalbių (daugiakalbių) šeimų tipai

Skirtingų kalbų ir kultūrų žmonės tam tikroje gyvenamojoje vietoje formuoja daugiakalbę aplinką, kurią sudaro tautinių mažumų kalbos ir valstybinė kalba. Tokia kalbų sąveika lemia dvikalbių ar daugiakalbių šeimų, taigi ir dvikalbystės ar daugiakalbystės, radimąsi. Atsižvelgiant į tai, ar šeimoje yra vartojama viena kalba ar kelios, ar viena iš šeimoje vartojamų kalbų yra valstybinė šalies kalba, įvertinus, kokios strategijos tėvai laikosi daugiakalbėje aplinkoje bendraudami vienas su kitu ir su vaiku, mokslinėje literatūroje yra skiriami keli daugiakalbių šeimų tipai.

1. (Lentelė sudaryta remiantis S. Romaine 1999: 288-289).

Pateiktoje lentelėje matyti, kad, pavyzdžiui, pirmojo tipo šeimoje taikoma strategija vaikui suteikia sąlygas tapti vienalaikiu dvikalbiu, nes abi kalbos įsisavinamos vienu metu. Antrojo tipo šeimoje tėvų taikoma strategija bendrauti kita nei valstybine šalies kalba suteikia vaikui galimybę įsisavinti vieną kalbą namuose, o kitą – pradėjus lankyti darželį ar mokyklą. Trečiojo tipo šeimų atveju vaikas nuo gimimo įsisavina vieną (abiejų tėvų) kalbą, o antrosios išmoksta pradėjęs lankyti darželį ar mokyklą. Ketvirtąjo tipo šeimoje augantis vaikas nuo gimimo mokosi dviejų kalbų, pradėjęs lankyti darželį ar mokyklą ima mokytis trečiosios kalbos. Aptarti atvejai rodo, kad vaikų galimybę tapti dvikalbiais ar daugiakalbiais kalbos vartotojais lemia šeimų ir šalies kalbinė įvairovė. Šeimos, įvertinusios savo kalbinę situaciją, turėtų nuspręsti, kuris kalbinis modelis joms yra tinkamiausias.

Dvikalbystės vystymosi pakopos šeimoje

Mokslinėje literatūroje išskiriamos trys vaiko dvikalbystės vystymosi pakopos:

1-oji pakopa – vaiko amžius 0-3 metai. Vaikas motinos kalbą išmoksta greičiau nei tėvo, nes kūdikis yra nuolat motinos akiratyje ir dažniau girdi bei bendrauja jos gimtąja kalba. Į tėvo pateiktus klausimus vaikas atsako motinos gimtąja kalba.

2-oji pakopa – vaiko amžius nuo ketverių metų. Vaikas vis daugiau išmoksta tėvo gimtosios kalbos. Taigi abiejų kalbų mokėjimo skirtumas susilygina. Į tėvo klausimus vaikas atsakinėja jo gimtąja kalba bei tęsia bendravimą su motina jos gimtąja kalba.

3-oji pakopa – mokyklinio amžiaus vaikas. Vaikas lanko mokyklą ir jau moka abi kalbas vienodai, jo dvikalbystė tapo realybe, jis turi dvi gimtąsias kalbas. Jis moka savo motinos ir tėvo gimtąsias kalbas geriau nei jie abu. Vaikas galutinai „įgyja“ dvikalbystę būtent trečioje pakopoje. Taigi, jis turėdamas du tvirtus savo gimtųjų kalbų pagrindus jau gali mokytis pirmos, antros, trečios ir t.t. užsienio kalbų.

Bendravimo apimtis su vaiku dviem kalbomis

Siekiant sukurti kiek įmanoma vienodesnes vaiko dviejų kalbų įvaldymo prielaidas, reikia bandyti subalansuoti abiejų tėvų bendravimo ir kalbėjimo laiką su vaiku. Pavyzdžiui, dalį laiko per dieną su vaiku kalbėti lietuvių kalba (tai gali būti mamos gimtoji kalba), o kitą dienos laiką skirti italų kalbai, kuria su vaiku galėtų bendrauti tėtis, kuriam ši kalba yra gimtoji. Jei šis tėvų kalbų vartojimo santykis su vaiku keičiasi vienos iš kalbų naudai, reikia pagalvoti, kaip šią situaciją galima ištaisyti. Pavyzdžiui, jei italų kalba su vaiku kalbama mažiau, galima daugiau skaityti jam itališkai, suteikti galimybių klausytis pasakų, dainų ir eilėraščių, žiūrėti animacinius filmukus. Pageidautina paprašyti draugų, giminaičių ir pažįstamų, kad jie su vaiku kalbėtų italų kalba ir taip kompensuotų tėčio

bendravimo laiko stygių su vaiku kalbant italų kalba.

Tėvai su vaiku turėtų kalbėti kiekvienas savo kalba nuo pat vaiko gimimo. Vis tik prioritetine kalba linkstama laikyti motinos kalbą, juk tik sava kalba ji gali dainuoti vaikui gražiausias lopšines, sekti pasakas ir jį pavadinti mieliausiais vardais. Tarp savęs tėvai galėtų šnekėtis, kaip jiems patogiau. Iki 4 metų vaikai dar painioja dvi kalbas, todėl susidaro įspūdis, kad vaikas nesuvokia nuolat girdįs dvi skirtingas kalbas. Kartais viename sakinyje pasako vieną žodį viena kalba, kitą – kita kalba. Daugelį tėvų tai gąsdina, bet reikėtų nusiraminti – tai normalu! Net ir vaikai, gyvenantys vienos kalbos aplinkoje, apie 2-4 metus taip pat kalba „sava kalba“. Mokslininkai, tyrinėjantys vaikų kalbą, vadina šį laikotarpį „autonominės vaikų kalbos periodu“. Dvikalbėje šeimoje vaikai taip pat pereina šį periodą. Apie 4-uosius metus vaikas puikiai atskirs abi kalbas ir atsakinės į klausimus ta kalba, kuria į jį kreipsis vienas iš tėvų.

Vaikui lengviau mokytis savo motinos ir tėvo gimtosios kalbos, kai tiek motina, tiek tėvas bendrauja su vaiku kiekvienas savo gimtąja kalba atskirai. Jei vaikas yra gabus, jis greitai orientuojasi kaitaliodamas kalbas. Mokslininkai nėra patvirtinta, bet kai kurie tėvai pastebi, kad kelias kalbas nuo gimimo girdintis kūdikis kalbėti pradeda trimis-šešiais mėnesiais vėliau, bet tai yra normalu, nes jis tuo pat metu turi išmokti dvigubai daugiau žodžių, smegenys turi įsisavinti dvi skirtingas kalbų sistemas. Mokytį vaiką dviejų kalbų – papildomas darbas tėvams, reikalaujantis daugiau kantrybės ir išipareigojimo. Panašiai kaip mokytį vaiką groti pianinu – turi būti nuolat ir sistemingai praktikuojamas. Tai ypač aktualu, jei norima vaiką išmokyti ne tik suprasti, bet ir skaityti bei rašyti. Daugelio mokslininkų (Bruner, 1995; Karlsson, 1992;) teigimu, nieko baisaus, jei

vaikas mokosi kelias kalbas vienu metu, ypač jei jo elementarūs poreikiai patenkinti ir jis jaučiasi puikiai.

Kadangi paprastai vaikas vartoja dvi kalbas skirtingose situacijose, tai tos kalbos viena kitos neužgožia. Vaikui kalbų siejimas su skirtingu asmeniu aiškiai rodo, kada ir su kuo vieną ar kitą kalbą reikia vartoti. Tai klasikinės ankstyvosios organizuotos dvikalbystės formavimosi metodas ir juo siekiama izoliuoti kalbas, kad jos nebūtų maišomos. Taigi, vaikas gali dar ikimokykliniame amžiuje nesunkiai įsisąmoninti dvi kalbas, bet visa kita – išmokyti jas taisyklingai, integruotis į dvi kultūras – užtrunka kiek ilgiau. (Raal, 1996).

Palankiausias situacijos formuotis harmoningai dvikalbystei šeimoje:

Laikomasi principų „vienas asmuo – viena kalba, viena aplinka – viena kalba“.

Nėra šeimoje dominuojančios kalbos.

Vyrauja tolerancija ir pagarba abiejų sutuoktinių kalbų kultūrų atžvilgiu.

Tėvai tarpusavyje bendrauja jiems priimtinausia kalba, o su vaiku kalbasi savo gimtosiomis kalbomis.

Tėvai, skirtingai negu vaikas, mokantys valstybinę kalbą, padeda jam perimti tos kalbos garsinę sandarą, gramatinę struktūrą, stilistinius niuansus, kalbos kultūros pagrindus, paaiškina iš aplinkos išgirstus ne-

suprantamus žodžius, išsireiškimus gimtąja kalba, įvairiais būdais skatina vaiką domėtis kalba ir ją vartoti kasdienėse bendravimo situacijose.

Taip pat yra labai svarbu:

Perduoti vaikui šeimoje puoselėjamas kultūrinės tradicijas.

Mokyti vaiką nuo pat mažens, nepriklausomai nuo jo kilmės ir padėties, pozityviai reaguoti į kultūrinius visuomenės skirtumus bei įvairovę.

Suteikti vaikui jam būtinų interkultūrinės komunikacijos įgūdžių ir žinių, išmokyti puoselėti savo kultūrinės vertybes, t. y. ugdyti nuo mažens vaiko interkultūrinę kompetenciją.

Nepamiršti, kad šeimos įtaka – svarbiausias faktorius, nulemiantis vaiko vystymąsi, jo identiteto formavimąsi.

Kokias klaidas dažniausiai daro tėvai

Daugelio ankstyvosios dvikalbystės tyrinėtojų nuomone, tautiškai mišrių ir kitataučių šeimų tėvai bei kiti jos nariai neturi jokios informacijos apie dvikalbystės formavimosi ikimokykliniame amžiuje dėsninumus ir netaiko metodo „vienas asmuo – viena kalba“. Taip pat toleruoja mišrų kalbų vartojimą, patys prastai moka vienas kito gimtąsias kalbas, nekontroliuoja savo kalbos ar nekreipia dėmesio į pačių daromas klaidas, iš anksto nesitaria, neplanuo-

ja tarpusavyje, kaip kalbės su vaiku, kokia bus pagrindinė šeimos kalba, kokią ugdymo instituciją (kalbos atžvilgiu) lankys vaikas ir pan. Dėl šių ir kitų priežasčių dvikalbystė šeimoje formuojasi stichiškai, vienai kalbai persipinant su kita, sudarant itin palankias sąlygas kalbų interferencijos (maišymosi) reiškiniui plėtotis. Pastebėta, kad tokiose šeimose dauguma vaikų žino dvi ar net tris kalbas, bet nė vienos jų nemoka labai gerai. Šiuos teiginius patvirtina individualūs pokalbiai su tėvais, atlikti vaikų kalbų mokėjimo tyrimai.

Dvikalbystės klausimas šeimoje yra itin aktualus, neįvertinus jo svarbos, vaikai ne tik gali blogai kalbėti viena ar kita kalba, bet ir atsilikti nuo savo bendraamžių. Dažniausiai tėvų daromos klaidos yra sietinos su šiuo metu vis dar prastoku kitataučių, emigrantų tėvų švietimu dvikalbystės klausimais bei nepakankamu jų bendradarbiavimu su vaikų ugdymo institucijų pedagogais. Dėl to susidaro itin nepalankios sąlygos formuotis harmoningai dvikalbystei šeimoje.

Tėvai turėtų įsidėmėti, kad dvikalbystė – ištisas mokslas, kuriam reikia abiejų vaiko tėvų pastangų ir pasiryžimo, trunkantis ne vienus metus, tik tada jis duoda rezultatų. Norėtūsi palinkėti tėvams nenuleisti rankų, o užauginti vaikams sparnus, jungiančius du ištisus jo tėvų pasaulius.

Išleistas enciklopedinis žinynas „Holokaustas Žemaitijoje“

Knygos* autoriai ėmėsi smulkiai aprašyti žydų žudynes Žemaitijoje prieš kelerius metus, kol dar yra gyvų šių įvykių liudininkų. Pradėta nuo Žemaitijos regiono, nes jis mažiausiai tyrinėtas. Žemaitijos regioną sudaro 6 apskritys ir Klaipėdos kraštas. Autoriai rinko medžiagą

apie Kretingos (12 valsčių), Mažeikių (8 valsčiai), Raseinių (12 valsčių), Tauragės (13 valsčių), Telšių (9 valsčiai) apskritis, Šiaulių apskrities vakarinę dalį (10 valsčių), taip pat Klaipėdos kraštą.

Surinkta daug medžiagos, patikslintos žudynių datos, aplinkybės,

identifikuotos žudynių vietos. Renkant medžiagą buvo vykstama į žudynių vietą, ieškomi ir apklausiami liudininkai, fiksuojama bet kokia žinutė apie žudynes. Peržiūrėti straipsniai, išspausdinti tų rajonų laikraščiuose, interneto puslapiuose. Šiandien galima naudotis archyvais ir tai sudarė są-

lygas tiksliai identifikuoti nužudytųjų skaičių, baltarusius, dalyvavusius žudynėse, ir kita. Autoriams teko rinkti medžiagą ir iš Izraelyje gyvenančių

žydų, kurie tiesiogiai patyrė holokaus-
to siaubą. Naudotasi ir Izraelyje iš-
leistomis knygomis – „Encyclopedia
of Jewish Communities. Lithuania“.

(1996), „Memorial Book of Skuodas
(Lithuania)“ (1948) ir kt. Daug naujų
faktų rasta videomedžiagoje, kurioje
buvo įrašyti dar gyvų žydų liudijimai.

Naujas leidinys apie Lietuvos baltarusius

Trečiojoje serijos „Lietuvos bal-
tarusiai: vakar ir šiandien“* knygoje
„Віленская беларуская гісторыя ў
асобах“ („Vilniaus baltarusių istorija
asmenyse“) pristatoma Lietuvos bal-
tarusių veikėjų, šiuo metu įeinančių į
baltarusių istorijos ir kultūros aukso
fondą, brolių Ivano ir Antono Luc-
kevičių, Zoskos Veras, Mikalajaus
Ancukevičiaus ir kt. daugiapusiška
švietėjiška, mokslinė bei kultūrinė
veikla. Dokumentai ir surinkta me-
džiaga (nuotraukos, prisiminimai)
atspindi netolimos praeities sunkias
istorines realijas, kurių kontekste
jiems teko gyventi ir vykdyti savo
veiklą.

Knygoje patalpinti interviu su XX a.
žymių baltarusių veikėjų palikuo-
niais, kurių tarpe yra tie, kurie XX a.
1990-aisiais metais nuoširdžiai sutiko
Lietuvos nepriklausomos valstybės

atkūrimą ir aktyviai dalyvavo baltaru-
sių kultūrinio gyvenimo atgaivinime
nepriklausomoje Lietuvoje.

Knyga supažindina skaitytojus su
baltarusių rašytojos Zoskos Veras
anūku Jaroslavu Vojtiku, su Vilniaus
baltarusių gimnazijos direktoriaus
sūnumi Olegu Ancukevičiumi, su Vil-
niaus baltarusių knygų pardavėjo vai-
kais Jaroslavu Stankevičiumi ir Miros-
lava Rusak, o taip pat su žmonėmis,
kurie juos pažinojo ir dirbo su jais.
Knygoje taip pat patalpinti unikalus
ne tik XX, bet ir XIX a. šeimyninių
archyvų nuotraukos ir dokumentai,
kurių dėka skaitytojas susipažins su
naujais ir nežinomais Lietuvos balta-
rusių gyvenimo puslapiais.

Kaip minėta, ši knyga – trečioji
iš serijos „Lietuvos baltarusiai: vakar
ir šiandien“. Pirmoji išleista 2010 m.
ir skirta Vilniaus baltarusių švietimo

raidai 1921–1939 m. Antrojoje – „Ka
reiškia kalbėtis su Dievu baltarusiš-
kai“ – remiantis Lietuvos valstybės
centrinio archyvo medžiaga, prista-
toma sudėtinga baltarusių religinio
ir dvasinio gyvenimo raida Vilniaus
krašte Lenkijos okupacijos laikotar-
piu 1921–1939 m. Knygoje taip pat
pateikiami pokalbiai su asmenimis,
kurie šiuo metu turi įtakos baltarusių
religinio gyvenimo vystymuisi atkur-
toje Lietuvos Respublikoje.

Visų knygų autorius ir sudaryto-
jas yra Aleksandras Adamkavičius,
humanitarinių mokslų daktaras, bal-
tarusių filologas, žurnalistas. Dėsto
Lietuvos edukologijos universitete
baltarusių literatūrą. Gudų kultūros
draugijos Lietuvoje pirmininkas.

**Knygos viršelio nuotrauka ir bibliogra-
finiai duomenys trečiame viršelyje.*

Pasirinkę Hipokrato profesiją

Gydytojo profesija populiari
tarp viso pasaulio žydų. Tai lemia
daugelis priežasčių, tačiau bene
svarbiausios jų susijusios su juda-
izmo etika ir tautos istorija: žydų
berniukų visuotiniu raštingumu, kurį
lemia tradicinis religinis auklėjimas;
apribojimu diasporos šalyse eiti tam
tikras prestižines pareigas (valstybės,
karo tarnyboje), žemės nuosavybės
draudimu.

Medikai žydai, praktikavę Lie-
tuvoje ir iš čia kilę, o dirbę kitur,
suvidino ypatingą vaidmenį mūsų
krašto medicinos istorijoje. Tačiau
sovietmečiu tas vaidmuo buvo nu-
tylimas.

R. Paknio leidyklos neseniai
išleista knyga „Lietuvos Jeruza-
lės medikai“* užpildo šią spragą.

Dr. Davido Ščupako parengta knyga
aprepia žmonių, pasirinkusių Hipo-
krato profesiją, istoriją nuo to meto,
kai XVII a. vilniečių Gordonų šeima
išsiuntė keturis sūnus į Padują stu-
dijuoti medicinos (vienas jų vėliau
tapo karaliaus Jono III Sobieskio
gydytoju) iki XX a. antrosios pusės.

Apie 80 leidinio straipsnių su-
skirstyti į kelias grupes. Istorinio
pobūdžio publikacijos laikantis
chronologinės sekos sudėliotos į
tokius skyrius: XVII a. pab. – XX a.
pradž. Lietuvos Jeruzalės gydytojai;
Lietuvos gydytojų žydų profesinė ir
visuomeninė veikla XX a. pradž. –
4-ojo dešimtmečio pab.; Holokaus-
tas, medikų dvasinis pasipriešinimas,
žydų gelbėtojai; stalinizmo represij-
os prieš medikus žydus ir jų šeimos

narius 1940–1941 ir 1953 m.

Kituose skyriuose – rašiniai to-
kiomis temomis: gydytojų žydų in-
dėlis į endokrinologijos, epidemiolo-
gijos, pediatrijos, radiologijos, sporto
medicinos, sveikatos organizavimo,
visuomenės sveikatos Lietuvoje
raidą; žymių mokslininkų ir prak-
tinės medicinos atstovų, padariusių
atradimų diagnostikos, gydymo ir
prevencijos srityse, veikla; medikų
žydų dinastijos; gydytojų, jų kolegų
ir pacientų prisiminimai.

Leidinys iliustruotas nuotrauko-
mis, pateikiama išplėstinė santrauka
anglų kalba, bibliografija, asmenvar-
džių rodyklė ir medikų sąrašai.

**Knygos viršelio nuotrauka ir bibliogra-
finiai duomenys trečiame viršelyje.*

Setai – etninė grupė Estijoje

Maža šalis Estija turi mažą etninę grupę – setus. Jai priklauso apie trylika tūkst. žmonių, kurie kompaktiškai gyvena pietinėje Estijoje. Keli šimtai jų gentainių yra kitoje valstybinės sienos pusėje – Pečioros rajone (Pskovo sr., RF). Setų gyvenama teritorija nuo seno buvo vadinama Setumaa.

Dėl setų kilmės mokslininkai nesutaria. Kai kurie jų mano, kad setai – tai estų, bėgusių nuo Livonijos ordino priespaudos, palikuonys. Kiti gi laikosi nuomonės, jog setai kaip etninė grupė susiformavo XIX a. viduryje.

Estijoje setai oficialiai nėra tautinė mažuma. Jų kalba laikoma estų kalbos viru dialekto dalimi.

Pietinėje Estijoje mokyklose pradėta vaikus mokyti viru/setų kalbos. Nuo 2006-ųjų metų šiuo dialektu leidžiamas iliustruotas setų bendruomenės žurnalas „Peko Heliu“.

2009 m. UNESCO sprendimu setų kalba įrašyta į Nykstančių kal-

bų atlasą kaip kalba, kuriai „gresia išnykti“.

Šiame krašte iki šių dienų dar yra išlikę setų senųjų gyvenviečių bei tradicinių žvejų kaimelių. Senosios setų sodybos išsiskiria tuo, kad vidinis jų kiemas yra iš visų pusių apsuptas trobesių. Į kiemą galima patekti tik per aukštus vartus.

Setai išsiskiria ne tik savita architektūra, savais papročiais, kulinarija, rankdarbyste, kalba, bet ir senosiomis dainomis – lylomis. Tai toks dainavimo būdas, kuomet vienas dainininkas improvizuoja, o žmonių choras atkartoja jo improvizacijas. Beje, šis daugiabalsis dainavimas UNESCO neseniai įtrauktas į nematerialaus kultūros paveldo sąrašą.

Setai, skirtingai nuo liuteronų estų, yra stačiatikiai. Stačiatikybę jie priėmė XV – XVI a. iškart po pagonybės. Tuo jie skiriasi nuo estų, kurie XIII a. priėmė katalikybę, o XVI a. perėjo į liuteronų tikėjimą.

Setų moteris tautiniais rūbais

Setų moterys mėgsta papuošalus iš metalo. Jie yra neatskiriama moterų šventinių rūbų dalis. Ištekėjusių moterų papuošalų svoris siekia iki šešiolikos kilogramų.

SUMMARY

Respect for the heritage of ethnic communities in the successful integration of the whole. Before the major holidays of the year, the Department of national minorities of the Government of the Republic of Lithuania held a discussion on „respect for the heritage of ethnic communities in the successful integration of the whole“. About heritage spoke not only of professionals, entrusted to take care of the assets of this country, but also the representatives of the ethnic communities in the media.

There is sacral heritage of national minorities in the calendar. In January 10 in the Church Heritage Museum in Vilnius took place the welcoming reception of the Department of

national minorities by 2017 to the LRV and the wall's calendar, which reflect the heritage of national minorities in Lithuania a sacral objects. This calendar is the fourth ethnic minority issues. In the first calendar in 2014, s has been printed some photos of the different ethnic communities wearing national representatives clothings. 2015 ,s calendar was dedicated for the culinary heritage of the national minorities of Lithuania. In the calendar of the last year has been presented some libraries of the ethnic minorities of Lithuania heritage funds. The reason to release such calendar was inspired by the fact that the Parliament of the Republic of Lithuania 2016 declared the year of libraries.

A. Mazolevskienė. Bilingual education of children within the family. Today's children lives in a plastic multi-layer

environment. Global processes and changes in the new information technology are changing of all the point of view to language, of the children as well. Even the smallest are often faced on a daily basis with information technology, are growing in a multicultural and multilingual environment. Cultural and linguistic diversity of the children experiencing not only in the kindergarten or at school, but often much sooner, in the immediate vicinity, usually in the family. How it should be the education of the child? This topic is explored by Aldona Mazolevskienė, doctor and univercity lecture of the Childhood Studies Department at the Lithuanian University of Educational Sciences, who wrote the article specially for the „National News of the communities“.

Naujos knygos

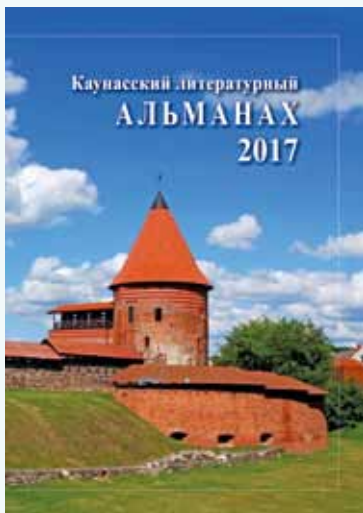
Aleksandras Vitkus, Chaimas Bargmanas. Holokaustas Žemaitijoje. Enciklopedinis žinynas. Vilnius. Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras. 2016. 487 p., iliustr., žml. + 1 vaizdo diskas (DVD). Tiražas 600 egz..

p. 26

Aurimas Švedas. Irena Veisaitė. Gyvenimas turėtų būti skaidrus. Redaktorė Goda Grigolytė-Lučiušienė. Dailininkas Jokūbas Jacovskis. Vilnius. Aukso žuvis. 2016. 384 p., iliustr.

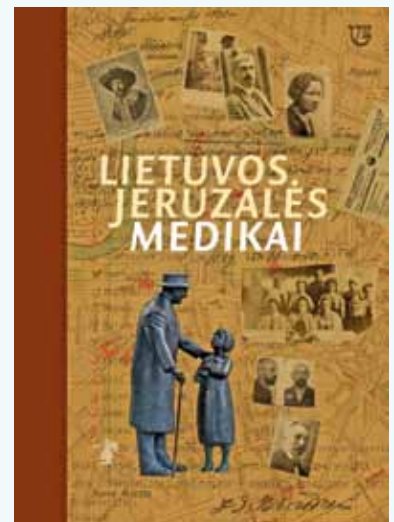
p. 22

Каунасский литературный альманах – 2017. (Kauno literatūrinis almanachas – 2017). Sudarytojas ir redaktorius – klubo pirmininkas, Lietuvos žurnalistų sąjungos narys Galimas Sitdykovas, dailininkas Vladimiras Beresniovas. Maketavo Rimantas Leitanas. Kaunas. G. Deržavino rusų literatūros klubas. 2017. 416 p., iliustr.

Tai ketvirtasis klubo išleistas almanacho numeris. Jame savo kūrybą pristato 62 autoriai. Viršelyje panaudota R. Leitano nuotrauka.

Lietuvos Jeruzalės medikai. Straipsnių rinkinys. Sudarė Davidas Ščupakas. Vertėjas (iš rusų k.) Darius Krasauskas, vertėja (iš anglų k.) Vida Urbonavičius-Watkins. Vilnius. R. Paknio leidykla. 2016. 564 p., iliustr., faks., portr. Tiražas 400 egz.

p. 27

Lithuanian Tatars in history and culture. Adas Jakubauskas, Galim Sitdykov, Stanislav Dumin. Kaunas. Lietuvos totorių bendruomenių sąjunga. 2017. 368 p., iliustr., faks., portr.

Tai knygos „Lietuvos totoriai istorijoje ir kultūroje“ vertimas į anglų kalbą. 2009 m. šis enciklopedinis leidinys išleistas lietuvių ir rusų kalbomis. 2012 m. lei-

Беларусы ў Літве: учора і сёння. Аляксандр Адамковіч. Вільня. Таварыства беларускай культуры ў Літве. 2010. Кн. 3. Віленская беларуская гісторыя ў асобах. 2016. 150 p., ілюстр.

p. 27

dimas pakartotas. Tais pačiais metais Baltstogėje (Lenkija) knyga išleista lenkų kalba. Joje pateikiamos žymių Lietuvos totorių, palikusių ryškų pėdsaką Lietuvos, Lenkijos, Rusijos, Baltarusijos ir kitų šalių istorijoje bei kultūroje, biografijos.

Duonos šventė Tautinių Bendrijų namuose

Kovo 3 d. Tautinių bendrijų namuose vyko tradicinė Duonos šventė. Jos idėja, gimusi prieš šešerius metus, tapo gražiu, prasmingu renginiu, kuris sutraukia kasmet vis daugiau dalyvių.

ISSN 2029-7394

9772029739001